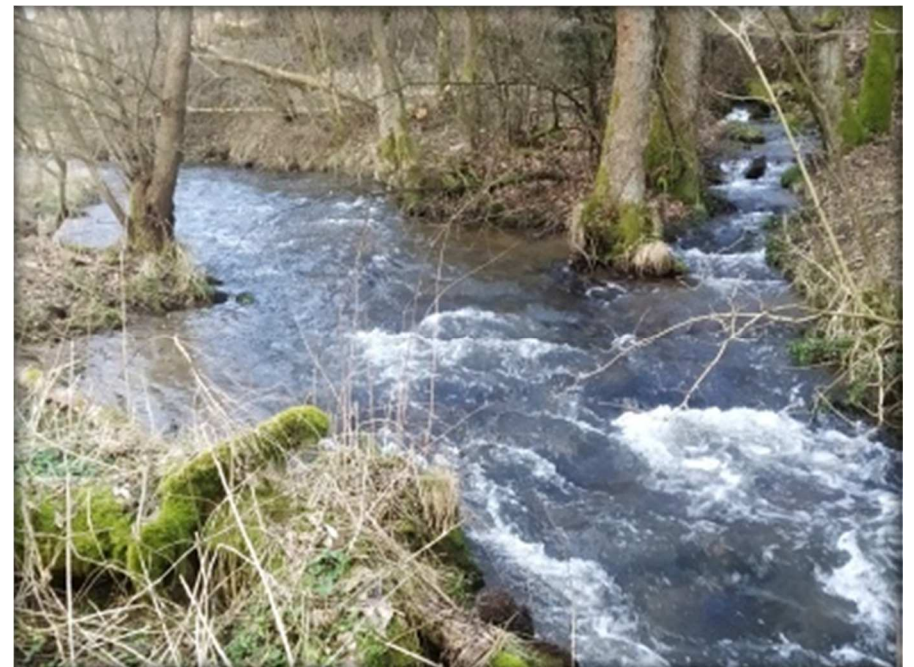

OLEŠENKA

*Olešenko naše milá
kdypak jsi se narodila?
Kolik je ti asi let?
Nezbývá než závidět...
Tvoje krása, tvoje síla
je mi vždycky tolik milá
ať je slunko nebo stín
zjara, v létě, na podzim...
Jenom v zimě nejsi slyšet
ledy chladné, jejich tíže;
vždycky zas až na jaře
rozjasníš lidem tváře...
Olešenko, říčko hezká,
sluší ti to včera dneska
a jistě i za tisíc let
- pokud ještě bude svět...*

P. Jindřich Tluka

Zpráva o činnosti městyse za rok 2019

Vodní hospodářství

V průběhu roku bylo ve spolupráci s VAK Náchod řešeno odstranění několika poruch. Zároveň VAK Náchod realizoval u novostaveb několik nových vodovodních přípojek.

I přes problémy, které jsou způsobeny stále se zvyšujícím suchem, bylo zásobení pitnou vodou v městyse bezproblémové. Městys je zásoben vodou z Polické křídové pánve a i v nejsušších obdobích je její vydatnost prozatím stabilní.

Nadále probíhala intenzifikace čištění odpadních vod. Bylo zkolaudováno několik domovních čistíček. Plánovaná stavba dvou čistíren odpadních vod u obecního domu č.p. 59 a pošty č.p. 123 byla odložena na rok 2020. Městys pravidelně prováděl běžné údržby a opravy čistírny odpadních vod a silničních vpustí, které jsou v jeho majetku.

Odpadové hospodářství

V loňském roce náš městys v rámci třináctého ročníku soutěže "Čistá obec" obhájil speciální cenu za nejvyšší výtěžnost sběru elektra v přepočtu na obyvatele prostřednictvím červených kontejnerů.

Třídění odpadů je v naší obci stále na vysoké úrovni, za což patří poděkování všem občanům, kteří se na tom podílejí. Zejména zapojení dětí ZŠ má na tuto skutečnost pozitivní vliv. V Novém Hrádku se do barevných kontejnerů třídí papír, plasty, sklo bílé i barevné a textil, do pytlů se třídí PET láhve a nápojové kartony. Kovy, bioodpad a objemný odpad se třídí do velkoobjemových kontejnerů. Sběr nebezpečných odpadů probíhá 2x ročně a je pro občany zdarma. Zajištěn je i zpětný odběr baterií a elektroodpadu. Nově byl zaveden sběr použitých kuchyňských olejů. Odpady se třídí také na hřbitově. Náš městys v této oblasti dlouhodobě využívá služeb firmy Marius Pedersen. Díky celkovému nastavení systému je Nový Hrádek schopen pokrýt náklady na tříděný sběr z příjmů, které prodejem vytříděných odpadů získá.

Černé skládky, které se občas objeví v okolí Nového Hrádku, jsou včas likvidovány. Pravidelně probíhá i úklid odpadků podél silnic, které zde odhazují zejména polští řidiči jezdící za prací do automobilky v Kvasinách.

Místní komunikace

V průběhu roku 2019 byly průběžně prováděny drobné opravy některých zejména šterkových místních komunikací. Větší oprava byla provedena u cest vedoucích na Šibeník a na Pačkoru. Došlo i k vyřezení keřů a náletů podél cest.

Zimní údržbu komunikací prováděl na základě smlouvy pan Linhart z Bohdašína. Na údržbu komunikace kolem náměstí byla sjednána smlouva se Správou a údržbou silnic Královéhradeckého kraje, která zajistila nejen vyhrnutí, ale i chemický posyp. Údržba chodníků a některých místních komunikací byla zajišťována pracovníky městyse.

Stále pokračují jednání ohledně zajištění přístupu k nemovitostem v místní části Končiny. Věc, která se i přes naši snahu bez výsledku vleče několik let, v současné době opět řeší Odbor dopravy a silničního hospodářství Náchod.

Pozemky, katastr obce, územní plán

Bylo realizováno několik drobných nákupů, prodejů a směn pozemků. V lokalitě Na Farách bylo zkolaudováno několik dalších rodinných domů a na většině prodaných pozemků výstavba probíhá.

V územním plánu, který nabyt účinnosti v roce 2017, nedošlo k žádným úpravám a ani nebyla podána žádná žádost o jeho změnu.

Obchod a služby

V obchodě a službách nedošlo k žádným změnám. V této oblasti si podnikatelé, kteří zde působí, udržují stále vysoký standard. Potěšující je, že v roce 2019 proběhla i prvotní jednání o možnosti zřízení druhé stomatologické ordinace.

Požární ochrana a Sbor dobrovolných hasičů

Hasiči mimo svých základních úkolů pomáhají při různých akcích v rámci městyse. SDH mimo průběžnou údržbu hasičského hřiště a úpravy skladu cvičebního materiálu věnuje velké úsilí práci s mládeží. Není náhodou, že paní Olga Beková a Jarmila Grimová obdržely za dlouhodobou práci s dětmi a mládeží ocenění Zlatá koruna Královéhradeckého kraje. Hasiči se podílí i na organizaci kulturních a společenských akcí (pouťové opékání, drakiáda, mikulášská nadílka, Nový MOTO Hrádek, Hasičský ples, pálení čarodějnic atd.). Družstva mužů, žen i mládeže se úspěšně účastní soutěží v hasičském sportu. Společně s městysem se hasiči podíleli i na zkompletování dalších pivních setů, které budou sloužit při různých akcích pořádaných v obci. Díky úspěšné

žádosti o grant v rámci 10. výzvy MAS POHODA-IROP-Technika pro IZS II došlo ke zkvalitnění připravenosti jednotky JPO III Nový Hrádek zejména ve vazbě na řešení mimořádných a krizových událostí v souvislosti s výskytem extrémních klimatických jevů. Byla pořízena speciální technika a věcné prostředky – osvětlovací souprava, nabíjecí osvětlovací LED těleso se stativem, ponorné čerpadlo a samonosná nádrž na vodu o objemu 25 tis. litrů.

Od Nadace Agrofert naše jednotka získala finanční podporu na zakoupení 10 párů nové hasičské zásahové obuvi.

Na základě uzavřené smlouvy o sdružení prostředků na společnou jednotku požární ochrany pokračovala i úspěšná spolupráce s obcí Sněžná.

Tělovýchova a sport

Sokolovna slouží nejenom pro sportování, ale jsou zde pořádány plesy, zábavy i další kulturní vystoupení. Prostory v rámci tělesné výchovy využívá též základní škola. O prázdninách byla sokolovna celý měsíc využita pro konání již třetího ročníku Pří- městského tábora, který organizuje naše MŠ. V průběhu roku 2019 byl Sokolu z obecního rozpočtu poskytnut příspěvek ve výši 500 000,- Kč, který byl použit ke krytí závazků vzniklých při stavebních úpravách sokolovny. Tělocvičná jednota Sokol pořádá množství sportovních i kulturních akcí: Sokolský ples, Noc sokoloven, divadelní představení, sokolský výlet. Ve spolupráci s městysem pořádá Dětský maškarní karneval a tradiční pochod Hrádouská vařečka. Každoročně je pořádán podzimní přespolní běh se startem od kina. Uskutečnil se již 21. ročník prejezdu Orlických hor na běžkách. Oproti předchozím letům byly v lednu a v únoru lepší sněhové podmínky, díky čemuž se podařilo po několik týdnů provozovat lyžařský vlek.

T.J. Sokol podala opětovnou žádost o dotaci na financování stavby víceúčelového hřiště u sokolovny. Zda žádost byla úspěšná, se bude vědět v prvním čtvrtletí roku 2020.

V sobotu 4. května 2019 uspořádala farnost Nový Hrádek ve spolupráci s městysem Nový Hrádek a T.J. Sokol Nový Hrádek 2. ročník obnovené pouti do Vambeřic v Kladsku.

Na veřejném hřišti u základní školy byla prová- děna běžná údržba. Ke sportovnímu vyžití slouží i hasičské cvičiště.

Školství

Městys Nový Hrádek je zřizovatelem dvou příspěvkových organizací – základní školy a mateřské školy.

Základní škola poskytuje úplné základní vzdělání, má devět samostatných ročníků a dvě oddělení školní družiny. Školu ve školním roce 2018-2019 navštěvovalo 192 žáků, z nichž 28 žáků bylo zapsáno v rámci tzv. domácího vzdělávání.

V průběhu roku 2019 byla za pomoci dotace z Integrovaného operačního programu, výzvy č. 47 Infrastruktura základních škol dokončena realizace rozsáhlého projektu „Zkvalitnění zázemí pro výuku klíčových kompetencí – ZŠ Nový Hrádek“. Celkové náklady na tuto akci dosáhly cca 8 mil. Kč. Byly zmodernizovány 3 odborné učebny (fyziky a chemie, dílen a cvičné kuchyňky) včetně zajištění vnitřní konektivity a připojení na internet. Realizací projektu a jeho aktivit došlo ke zvýšení kvality vzdělání žáků ZŠ Nový Hrádek v klíčových kompetencích (přírodní vědy a technické a řemeslné obory) ve vazbě na budoucí uplatnění v dalších studiích (SŠ, VŠ) a na trhu práce.

Ve školské radě městys jako zřizovatele zastupovali David Bek, Mgr. Alena Lokvencová a Ing. Radek Světlík.

Mateřská škola je dvojtřídní, má k dispozici tři herny, z nichž jedna slouží jako ložnice a s přidáním několika přenosných prvků také jako tělocvična. Součástí MŠ je školní jídelna. Postupně je modernizováno vybavení mateřské školy včetně didaktických pomůcek. Současná kapacita MŠ je 40 dětí a je nedostatečná. Z tohoto důvodu byla počátkem roku 2019 podána žádost o dotaci na realizaci projektu "Nový Hrádek - přístavba MŠ Nový Hrádek" a jeho spolufinancování. Poskytovatelem dotace je Minister-

stvo financí. Žádost byla úspěšná. Následně byl v rámci zadávacího řízení na veřejnou zakázku vybrán dodavatel – firma Kerson z Dobrého. Celková výše investice vč. DPH činí cca 21 milionů Kč. Akce bude dokončena o letních prázdninách 2020.

Plánované vybudování dětského hřiště u mateřské školy bylo z důvodu nedostatečné kapacity firem přesunuto na rok 2020.

Mateřská škola pořádala již třetím rokem letní příměstský tábor. Potěšitelné je, že díky úspěšně podané žádosti bude tento projekt pokračovat nejméně další tři roky.

Základní i mateřská škola jsou v rámci Místní akční skupiny Pohoda venkova aktivně zapojeny do Místního akčního plánu vzdělávání, jehož cílem je všem dětem a žákům poskytnout kvalitní zázemí, materiální i nehmotné.

Spolupráce obou příspěvkových organizací a městyse je dlouhodobě na vysoké úrovni.

Kultura

Do kulturního života se na Novém Hrádku zapojují všechny spolky a organizace. Pro účely kulturního vyžití slouží nejen sokolovna, kino, knihovna, základní a mateřská škola, ale i prostor hasičského cvičiště s vybudovaným zázemím a kostel sv. Petra a Pavla. Pravidelně jsou pořádány různé výstavy, přednášky, koncerty, divadelní a jiná kulturní představení. V místní farnosti při kostele sv. Petra a Pavla působí na vysoké úrovni dva pěvecké sbory – chrámový sbor pod vedením Ing. Jiřího Hlaváčka a schola pod vedením Mgr. Dany Drašnarové. V kostele se pak mimo koncertů těchto místních sborů pořádají vystoupení předních varhanních mistrů především v rámci koncertů tradičního Orlicko-kladského varhanního festivalu a festivalu komorní hudby Camerata Nova. V letním období byl kostel opět zpřístupněn široké veřejnosti při bezplatné komentované prohlídce s průvodcem.

Městys již tradičně společně s Farním úřadem a Sborem dobrovolných hasičů pod záštitou Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje v rámci zahájení motorářské sezony uspořádal akci 4. NOVÝ MOTO HRÁDEK.

Kino je využíváno nejen k promítání filmů, ale i k různým besedám či divadelním představením. Promítání je zejména v zimních měsících vzhledem k vysokým nákladům na vytápění omezeno. V roce 2019 bylo kino provozováno v tomto rozsahu: květen – červen 2 filmy za měsíc, červenec – srpen každý týden 1 film, září a říjen 2 filmy za měsíc, zbylé měsíce 1 film za měsíc s tím, že v ojedinělých případech byla frekvence promítání na základě dohody navýšena. V listopadu se uskutečnilo již třetí Podzimní setkání seniorů.

Městys čtvrtletně vydává zpravodaj „Frymburské ozvěny“, který vyhrál v soutěži o Nejlepší zpravodaj měst a obcí Královéhradeckého kraje, v kategorii D – zpravodaje tištěné na malý formát A5. Velké poděkování patří nejen redaktorům manželům Haně a Jiřímu Hlaváčkovým, ale i všem příspěvovatelům, kteří se podílejí na jeho pestrosti.

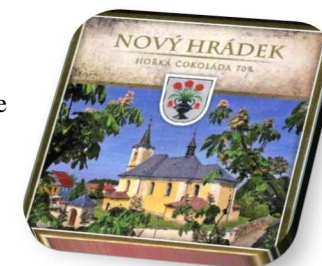
Provoz internetových stránek spravuje webmaster Ing. Milan Holinka. Obecní kroniku v písemné a elektronické podobě vede Jarmila Drašnarová. Obrazovou kroniku vede Ludmila Ježková. Všechny formy kronik, zpravodaj i internetové stránky jsou stále na velmi vysoké úrovni.

Na rok 2020 byl vydán stolní týdenní kalendář se současnými fotografiemi Nového Hrádku a jeho okolí. Zároveň byl pořízen další drobný propagační materiál. Velký

ohlas měly čokolády s obrázky Nového Hrádku.

Technická infrastruktura

Městys je dostatečně technicky vybaven jak v dodávce elektrické energie, vody, telefonní sítě a přístupu k internetu. V průběhu roku ze strany poskytovatelů probíhala běžná údržba těchto sítí. O bezproblémové fungování veřejného osvětlení v městyse se po celý rok staral Libor Příbyl.

Správa budov a věci bytové

Městys pronajímá celkem 44 bytů v 8 domech. V průběhu roku byla prováděna běžná údržba a nutné opravy.

V č.p. 300 dále probíhaly přípravy na převod bytů do vlastnictví nájemníků a následný vznik společenství vlastníků.

Pohřebnictví

Městys zajišťuje majetkovou správu a vedení evidence na místním hřbitově. Ve spolupráci s farností a památkáři byla za pomoci dotace ze Státního zemědělského intervenčního fondu opravena část hřbitovní zdi směrem do náměstí. Bohužel pracovníci Národního památkového úřadu určili takovou technologii opravy, díky které za krátký čas bude hřbitovní zeď vypadat jako před opravou, ale prý se tomu říká „přirozený proces stárnutí“.

Veřejná prostranství a zeleň

V oblasti péče o zeleň je dlouhodobě prostřednictvím pracovníků z Úřadu práce zabezpečována pravidelná údržba veškerých veřejných prostranství. Tímto způsobem náš městys nejenom šetří nemalé finanční prostředky, ale také těmto zaměstnancům dává příležitost začlenit se do společnosti a zvýšit kvalitu jejich života. Nadále se doplňuje drobná komunální technika. Odborným firmám je zadáváno ošetření stromů v majetku městyse.

V průběhu roku byla úspěšně vyhodnocena žádost o dotaci na projekt Česko-polská hřebenovka, jehož součástí je i plánovaná revitalizace bývalé větrné elektrárny na rozhlednu. Samotná realizace by měla proběhnout v roce 2020 firmou Průmstav Náchod.

V listopadu byla dokončena Stezka skřítky Frymbulína – okruh Hradní o délce cca 950 metrů. Její jednotlivá zastavení z ní dělají stezku naučnou. S ohledem k okolní krajině, ale i k zakomponování stezky do předhradí hradu Frymburku, bylo provedení jednotlivých zastavení voleno čistě v přírodním stylu a jsou tak převážně vyrobená z akátového nebo dubového dřeva. Kryté posezení je situováno na „paloučku“ v lese a slouží jako ochrana před deštěm pro procházející rodiny s dětmi. Lanový most přes hradní příkop je navržen v místě, kde stával i v minulosti a směřuje do míst zaniklé brány mezi skalami. Na stezce je umístěno více laviček, které návštěvníka vyzývají k zastavení, posezení a vnímání krásy přílehlé krajiny a její historie.

Soutěž Vesnice roku 2019

Také v roce 2019 se Nový Hrádek přihlásil do soutěže Vesnice roku. Ta probíhá nejprve na krajské a poté na celostátní úrovni. Ve čtvrtek 30. května nás proto navštívila krajská hodnotitelská komise, které jsme se společně snažili co nejlépe náš Nový Hrádek představit. O tom, že naše snaha nebyla marná, jsme se dozvěděli hned následující den po návštěvě hodnotitelské komise, kdy přišla příjemná zpráva. **Nový Hrádek získal titul Vesnice Královéhradeckého kraje roku 2019!** Tohoto výsledku by nebylo možné dosáhnout bez vzájemné spolupráce a pomoci. Proto veliké poděkování patří všem, kteří se na tomto úspěchu podíleli. Slavnostní vyhlášení výsledků, na které byli pozváni všichni občané a vzácní hosté, proběhlo v sobotu 10. srpna 2019 na našem náměstí. 4. září 2019 Nový Hrádek navštívila celostátní komise a 14. září 2019 se v Luhačovicích uskutečnilo slavnostní vyhlášení celostátního kola soutěže. Nový Hrádek se mezi prvními třemi hodnocenými neumístil, ale i tak se jedná o historický úspěch našeho městyse, kdy se nám podařilo zopakovat výsledek z roku 2011.

Městys obdržel z Ministerstva pro místní rozvoj dotaci ve výši 1 milion Kč, který bude použit na dofinancování dětského hřiště u mateřské školky. Vzhledem k příkladné spolupráci s místními spolky a příspěvkovými organizacemi, které mají na získání ocenění nemalou zásluhu, byly poskytnuty tyto dary nebo navýšeny příspěvky: T.J. Sokol Nový Hrádek - 100 000,- Kč, SDH Nový Hrádek - 100 000,- Kč, Římskokatolická farnost Nový Hrádek - 100 000,- Kč, základní škola - 25 000,- Kč, mateřská škola - 25 000,- Kč, Myslivecký spolek Šibeník - 25 000,- Kč, k nihovna městyse - 25 000,- Kč.

Zadluženost městyse

K 31. 12. 2019 zadluženost obce v přepočtu na jednoho obyvatele činila 9 464,- Kč (což je v porovnání s předchozím rokem o 1 541,- Kč méně).

Zásadní vliv na výši zadluženosti mělo přijetí úvěru v únoru 2018 od Komerční banky, a.s. na financování investičních akcí v letech 2018 a 2019. Jedná se o dlouhodobý úvěr ve výši 8 mil. Kč se splatností do 10 let a pevnou výší úrokové sazby 1,49% p.a. po celou dobu úvěru, zajištění úvěru a cena za realizaci úvěru nebyla sjednána. Ke dni 31. 12. 2019 zbývá splatit 7 112 000,- Kč

Další úvěr, který městys splácí na základě smlouvy uzavřené s Komerční bankou a.s., je hypoteční úvěr ze dne 29. 12. 2000 ve výši 4 800 000,- Kč na výstavbu 18 bytových jednotek na Roubalově kopci. Ke dni 31. 12. 2019 je nesplacená částka tohoto úvěru ve výši 761 156,- Kč.

Zastupitelstvo a správa městyse

Po celý rok 2019 pracovalo zastupitelstvo městyse v následujícím složení:

- Bc. Zdeněk Drašnar – starosta
- Ing. Pavel Sobotka – místostarosta
- Mgr. Lenka Dudášková – člen finančního výboru
- Ing. Milan Holinka – předseda kontrolního výboru
- Ing. Jeronym Holý – člen finančního výboru
- MUDr. Lucia Hrnčířová – člen kontrolního výboru
- Mgr. Alena Lokvencová – předseda výboru pro společenské záležitosti
- Václav Suchánek – člen výboru pro společenské záležitosti
- Ing. Radek Světlík – předseda finančního výboru
- Květoslava Špreňarová – člen výboru pro společenské záležitosti
- Ing. Miloš Vondřejc – člen kontrolního výboru

Náš městys je i nadále aktivním členem Dobrovolného svazku obcí Region Orlické hory, Dobrovolného svazku obcí Novoměstsko, Svazu měst a obcí ČR, Místní akční skupiny Pohoda venkova a Sdružení místních samospráv ČR.

K 31. 12. 2019 byl počet obyvatel v naší obci 832, včetně trvale žijících cizinců tento počet činil 852. Přistěhovalo se 36 osob, odstěhovalo se 24 osob, narodilo se 6 dětí, zemřelo 14 občanů. Z těchto počtů je patrné, že trend nárůstu obyvatel, i když mírně, tak pokračuje.

Bc. Zdeněk Drašnar
starosta

Těšme se na tradiční sokolský výlet

T.J. Sokol Nový Hrádek připravuje výlet 22. srpna 2020 do muzea řemesel do Letohradu, do Potštejna a na poutní místo Homole v této oblasti. Přesnější informace zveřejníme v příštích Frymburských ozvěnách, na stránkách městyse a vývěsní skříňce jednoty.

Martinková Lidmila

Krátce...

- 14. prosince 2019 se konal v kině společný **Vánoční koncert**. Svým nápaditým vystoupením potěšily děti z mateřské školy a před zcela zaplněným sálem pěkně zazpívali žáci základní školy i členové farního sboru. Dobré je, že je náš městys tak muzikální. Velký dík patří všem vedoucím sborů - učitelkám mateřské školy, učitelkám Janě Soukupové a Marcelě Havrdové ze základní školy a také Ing. Jiřímu Hlaváčkovi.
- 14. prosince večer v kině vystoupil populární zpěvák **Stanislav Hložek**.
- 23. prosince se občané tradičně v 16.15 hod. sešli na náměstí, aby si vyslechli **vánoční trubeční koled**.
- 24. 12. ve 24.00 přednesl chrámový sbor v kostele sv. Petra a Pavla na půlnoční mši Missa brevis, jejímž autorem je oblíbený dirigent Hradišťanu **Jiří Pavlica**.
- 25. prosince **zemřela** ve věku 72 let herečka, spisovatelka a politička **Táňa Fischerová**.
- 26. prosince **zemřela** ve věku 63 let oblíbená televizní moderátorka **Stanislava Lekešová**.
- 28. prosince se konala Na Kovárně **Valná hromada hasičů** s obvyklým programem.
- 6. ledna 2020 proběhla **Tříkrálová sbírka 2020**. Peníze, které koledníci vybrali do kasiček, poslouží lidem v nouzi.
- 8. ledna začalo Na Kovárně pravidelné středeční **Setkávání seniorů** od 10 do 14 hodin při živé hudbě i tanci.
- 20. ledna nečekaně **zemřel** ve věku 72 let oblíbený a uznávaný předseda Parlamentu ČR **Jaroslav Kubera**.

- 25. ledna se konal v místní sokolovně zdařilý **Sokolový ples**. Tentokrát byl ve znamení flamenca. Hrál K-band Šárky Markové. Tombola byla bohatá, předtančení velmi pěkné.
- 26. ledna se v sokolovně uskutečnil **Dětský karneval**. Sešlo se 86 maskovaných dětí a reji přihlížel plný sál. Maminky dětem připravily masky pěkné, některé velmi nápadité – vyhrál „páv“. Reprodukovaná hudba, soutěže, hry a nenapodobitelná režie Ing. J. Šinkorové zabavily děti po celé odpoledne.
- 30. ledna **zemřel** ve věku 87 let bývalý diplomat, politik, hradní kancléř, vzdělaný a noblesní člověk **Luboš Dobrovský**.
- 31. ledna 2020 skončilo členství **Velké Británie** v Evropské unii – proběhl tzv. **brexit**. Stalo se za premiéra Borise Johnsona.
- 4. února uplynulo **200 let** od narození spisovatelky **Boženy Němcové**.
- 8. února uspořádali hasiči krásný **Hasičský ples**. Výzdoba, tombola, předtančení, hudba neměly chybu. Návštěva byla veliká, stoly byly i na balkoně. Hasičský ples si získává oblibu a uznání nejen v městyši, ale i v jeho okolí.

- 29. února plesovou sezónu uzavřel **Myslivecký ples**. Hrála hudba Styl. Kuchyně i tombola byly bohaté na myslivecké úlovky.
- 2. března se konala Na Kovárně **Valná hromada T.J. Sokol**. Starostka Veronika Bohadlová a členové výboru zhodnotili činnost jednoty v uplynulém roce a schválili rozpočet na příští rok.

Božena Němcová: Kdyby nebylo vzpomínek, člověk by nevěřil, že byl někdy šťasten.

Anna Marková

Stavba rozhledny je v plném proudu

Rozhlednu s parkovištěm a turistickým infocentrem na vrchu Šibeník nad Novým Hrádkem na Náchodsku vybuduje za 12,7 milionu korun bez DPH společnost Průmstav Náchod. Firma zvítězila v soutěži ze tří nabídek. Vybudování rozhledny spadá do projektu Česko-polská hřebenovka - východní část, jehož nositelem je Euroregion Glacensis a je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj z programu Interreg V-A CZ-PL. Stavba má být hotova do 15. 10. 2020.

Městys Nový Hrádek vybral firmu napotřetí. První soutěž byla vyhlášena v zimě roku 2018, ale žádná firma se nepřihlásila. Druhá soutěž vypsaná na jaře roku 2019 byla zrušena, protože oba uchazeči výrazně překročili předpokládanou cenu.

Rozhledna v nadmořské výšce kolem 600 metrů vznikne z tubusu větrníku, který tam stojí od 90. let. Vyhlídková plošina bude 32 metrů nad zemí. Turisté dohlédnou na hřeben Orlických hor, Krkonoše, ale i na Kunětickou horu u Pardubic. Dosud jim v tom částečně brání stromy. Rozhledna bude na páteřní turistické červeně značené trase, tzv. Jiráskově cestě, která vede do Orlických hor.

Větrná elektrárna u Nového Hrádku se do trvalého provozu nikdy nedostala a skončila ve šrotu. Ze čtyř větrníků zůstal jediný, včetně bývalé trafostanice. Z té má vzniknout turistické informační centrum.

Rozhledna je poslední ze čtyř plánovaných na hřebenové trase v česko-polském pohraničí na území Královéhradeckého kraje. Další dvě rozhledny s podporou evropských dotací už vznikají u Olešnice v Orlických horách a ve Vysoké Srbské. Rozhledna na Velké Deštné už byla otevřena.

Bc. Zdeněk Drašnar

Obnova střechy kostela sv. Petra a Pavla v Novém Hrádku

Kostel sv. Petra a Pavla v Novém Hrádku je vzácnou barokní památkou, která ukrývá cenné oltáře, sochy, obrazy a další vzácné vybavení. Proto, když do kostela začalo pršet a žádné opravy stávající střechy dlouhodobě nepomáhaly, rozhodla ekonomická rada farnosti o výměně nekvalitní krytiny za novou. Otázka zněla, z čeho by ta nová střecha měla být, aby opět nedožila už po dvaceti letech?

Jako nejlepší řešení se jevila krytina z měděných šablon, která by měla vydržet nejméně sto let. Ale kde na ni vzít peníze? Bylo totiž zřejmé, že taková krytina na celou střechu kostela vyjde nejméně na tři miliony korun. Nakonec bylo rozhodnuto, že střecha bude měděná a že se vymění v několika etapách, podle toho, jak se podaří sehnat peníze.

Nejprve proběhlo výběrové řízení, ve kterém zvítězila firma Jaroslav Dvořák – Střechy - TASK z Rožmitálu u Broumova.

Ve spolupráci se stavebním technikem náchoďského vikariátu Bc. Pavlem Šimkem se v roce 2017 podařilo od Ministerstva kultury, Královéhradeckého kraje a Biskupství královéhradeckého sehnat 526 tis. Kč, 100 tisíc Kč daroval na opravu městys Nový Hrádek, a tak jsme se mohli pustit do výměny první části krytiny.

Největší část opravy v hodnotě 1 451 tis. Kč proběhla v roce 2018. Ministerstvo kultury, Královéhradecký kraj a biskupství opět přispěly rozhodujícím dílem, který

tentokrát činil 879 tis. Kč a 100 tis. Kč znovu daroval městys Nový Hrádek. Přesto zbývalo dalších 472 tis. Kč, které bylo třeba zaplatit. Nakonec se to díky darům a mimořádným kostelním sbírkám podařilo, ale v důsledku těchto velkých výdajů nezbývalo ve farní pokladně prostředky na dokončení všech oprav.

Farní rada v čele s administrátorem farnosti P. Jindřichem Tlukou proto stála na konci roku 2018 před rozhodnutím, zda opravu střechy na několik let přerušit a počkat, až se opět shromáždí nějaké peníze na spoluúčast, nebo zda to příští rok risknout a věřit, že se podaří chybějící peníze někde sehnat.

Na poslední část opravy střechy bylo díky grantům od Ministerstva kultury, Královéhradeckého kraje a Biskupství královéhradeckého k dispozici 721 tis. Kč. Cena této závěrečné části však činila 1 313 tis. Kč. Chybělo tak téměř 600 tis. Kč. Přesto se po zvážení všech pro a proti farní rada nakonec rozhodla opravu střechy v roce 2019 dokončit.

Farníci připravili akci „Kup si svoji šablonu“, kdy za každý dar ve výši nejméně 3 tis. Kč dostal dárcce malou repliku měděné šablony i s certifikátem, a nezbývalo, než věřit, že se takto vybere dost peněz, aby mohlo být dílo zdárně dokončeno.

Díky této akci začalo peněz určených na opravu střechy rychle přibývat, ale když v srpnu začala firma Jaroslav Dvořák - Střechy-TASK s prací, ještě zdaleka nebyly všechny finance pohromadě. Doslova trn z paty nám proto vytrhla Nadace ČEZ, která poskytla dar na tuto akci ve výši 250 tis. Kč.

Dobrá věc se nakonec podařila a farní kostel sv. Petra a Pavla v Novém Hrádku má novou střechu, která by měla sloužit ještě našim praprapravnukům. Celková hodnota díla za všechny tři etapy činila 3 369 tis. Kč.

Celá akce byla slavnostně ukončena dne 3. listopadu 2019, kdy při nedělní bohoslužbě Otec biskup J.E. Mons. Jan Vokál dílo požehnal. Byla také vysvěcena pamětní deska, která byla následně umístěna ve vstupu do kostela. Desku věnovala dodavatelská firma Jaroslav Dvořák – Střechy - TASK.

Velké poděkování zaslouží všichni, kteří se podíleli na přípravě a průběhu opravy střechy, a také všichni drobní dárci, kteří na obnovu přispěli jakoukoliv finanční částkou.

Zvláštní poděkování pak náleží těm, bez kterých by akci nebylo možno vůbec uskutečnit:

- Administrátorovi farnosti P. Mgr. Jindřichu Tlukovi, který nesl na svých bedrech břímě odpovědnosti za celou akci.
- Stavebnímu techniku náhodského vikariátu panu Bc. Pavlu Šimkovi, který zajistil granty od Ministerstva kultury, Královéhradeckého kraje a Biskupství královéhradeckého, a celou akci koordinoval.
- Ing. Miloši Vondřejcovi, který bezplatně udělal projekt a po stavební stránce dohlížel na průběh oprav.
- členům farní rady, kteří učinili klíčové rozhodnutí o začátku i o dokončení opravy a uspořádali sbírku „Kup si svoji šablonu“.
- Petru Bohadlovi a Ing. Petru Hlaváčkovi za výrobu měděných replik šablon pro jednotlivé dárcce.
- kostelníkovi Pavlu Bohadlovi za asistenci související s průběhem oprav.
- Stanislavu Drašnarovi ml. za významnou pomoc při jednání s Nadací ČEZ o poskytnutí daru.
- mistrům svého řemesla otcí a synu Dvořákovým za kvalitně odvedenou práci, při které se často všem přihlížejícím tajil dech.

A kdo měl rozhodující podíl na finančním krytí opravy střechy?

Královéhradecký kraj	941 tis. Kč
Ministerstvo kultury	915 tis. Kč
Biskupství královéhradecké	270 tis. Kč
Nadace ČEZ	250 tis. Kč
Městys Nový Hrádek	200 tis. Kč
Farnost a dary drobných dárců	793 tis. Kč

Bez kteréhokoliv z těchto darů by nebylo možné celou akci v uvedeném rozsahu realizovat. Všem dárcům proto Pán Bůh zaplať.

Ing. Pavel Sobotka
člen ekonomické rady farnosti

Přejezd Orlických hor mezi Sabinou a Denisem

Tento způsob zimy zdá se nám poněkud nešťastným, mohli bychom si nad letošní zimou postesknout spolu s klasikem. Žádný sníh, žádný mráz, zato různých orkánů jsme již měli několik. Ten dosud největší se jmenoval Sabina a přihnal se pouhých pár dnů před termínem, na který jsme letos plánovali tradiční, již 22. přejezd Orlických hor na běžkách.

Proto se týden před akcí sešla v restauraci Na Kovárně rada starších našeho Sokola (Pavel Bohadlo, Jeroným Holý st., Zdeněk Martinek) a moje maličkost, abychom rozhodli, zda se akce bude konat nebo zda to celé odpískáme. Já jsem byl spíše pro zrušení akce, protože spolu se Sabinou měla přijít velká obleva, takže reálně hrozilo, že nebude na čem přejezd absolvovat. Ukázalo se ale, že stáří má i své výhody, protože naši kmeti jen pokývali hlavami a prohlásili, že už bylo hůř a předpověď na dny těsně před přejezdem je příznivá. Takže bylo rozhodnuto, že do toho půjdeme. Musím sebekriticky prohlásit, že jsem se mýlil, a zkušený sokolové měli pravdu.

A tak v sobotu 15. února 2020 přesně v devět hodin vyrazily dva autobusy na parkoviště na Šerlichu. Celkem se přejezdu aktivně zúčastnilo 61 běžkařů, takže autobusy nebyly ani zdaleka plné. Proč nás jelo letos výrazně méně než v předchozích dvou letech, se můžeme jen dohadovat, ale svou roli určitě hrálo jak nejisté počasí, tak i obava z náročnosti trati, protože nebylo kde trénovat. Pod Šerlichem již dopravu řídili policis-

té, protože parkoviště bylo beznadějně ucpané. Ve spěchu jsme vyskákali z autobusů, popadli běžky, namazali a vyrazili na trať. Sněhu všude habaděj a jak se ukázalo, byl to sníh, který většině z nás vyhovoval. Do kopců to moc neprokluzovalo a z kopce se zase nemuselo téměř brzdit. Hned v první zatáčce nás čekalo překvapení, když jsme zjistili, že se dá pokračovat dvěma směry. Většina jela po důvěrně známé cestě přímo ke srubu horské služby pod Velkou Deštnou, ale někteří se rozhodli projet novou trasu k rozhledně. Tato běžecká cesta je sice o trochu delší, ale jinak je pěkná a nenáročná a rozhodně stojí za to si ji projet.

Ačkoliv po většinu cesty jsme všichni jeli pouze v malých skupinkách, na občerstvovacích stanicích se nás vždy sešlo více. Probrali jsme aktuality z cesty, pochválili upravenou trať, krásný sníh a skvělé počasí, kdy prakticky vůbec nefoukalo, a také si v legraci postěžovali na ty naše mladé, kteří už jsou zase kdoví kde.

Po vydatné svačině na Pěticestí jsme všichni s novým elánem vyrazili do druhé poloviny cesty. Nebylo divu, že nohy a všelijaké úpony jsme už začínali trochu pociťovat, protože většina z nás letos stála na běžkách poprvé, ale dalo se to vydržet. A jindy obávaný závěrečný sjezd k parkovišti na Panském poli byl letos za odměnu - měkký sníh, který nedovolil lyžím se nekontrolovatelně rozjet - prostě paráda.

První autobus odjížděl ve 13.45 a druhý se naplnil již o půl třetí. Na nikoho se nemuselo čekat, takže už za hodinu si všichni pochutnávali v hrádouské sokolovně na skvělé gulášové polévce připravené našimi obětavými sestrami-sokolkami.

A co říci závěrem? Bylo to super! Nikomu se nic nestalo a tak, když se večer začal zvedat vítr jako předzvěst dalšího orkánu tentokrát nazvaného Denis, mohli jsme se jen usmívat, jakou jsme to letos měli kliku, že nám to všechno tak krásně vyšlo.

Br. Pavel Sobotka
náčelník T.J. Sokol Nový Hrádek

Zpráva Sboru dobrovolných hasičů za rok 2019

Opět je za námi další rok a s ním i plno odvedené práce. Hned začátkem roku nás čekaly přípravy hasičského plesu. K poslechu a tanci nám hrála Stavostrojka a kapela Antreé. Nádherná výzdoba sálu, krásná tombola, bohaté občerstvení, úžasná atmosféra a velká účast, to vše udělalo ples nádhernou akcí. Samozřejmě děkujeme všem sponzorům za finanční příspěvky a dary do tomboly.

S blížícím se jarem nám vždy přibývá více povinností. Příprava na závodní sezonu, kontrola materiálního zabezpečení sboru, jarní úklid našich prostor, to je už pro nás samozřejmostí. Spoustu času se věnovalo zateplení stavby na hasičském hřišti a postupně se i nadále vybavuje naše nová zbrojnice, kde se např. obměnily botníky a věšáky. Potřebné vybavení sboru je díky těmto prostorám konečně přehledně uloženo a připraveno k rychlému použití. I naši malí hasiči mají větší prostor k aktivitám na hasičském kroužku.

Každoročně během měsíce dubna pořádáme svoz kovového odpadu. Ani letos tomu nebylo jinak. Vzápětí na to jsme zajišťovali občerstvení pro sraz motorkářů, kteří zde v Novém Hrádku měli již po několikáté naplánovanou zastávku.

Na Den matek a významná jubilea našich členů se u našeho sboru nezapomíná. S přáním všeho nejlepšího jsme během roku opět navštívili naše oslavence, předali dary a poděkovali za přízeň a pomoc. Bohužel jsou i smutnější chvíle v chodu našeho sboru. 1. června zemřel dlouholetý aktivní člen - bratr Petr Grim. Jeho památku jsme uctili minutou ticha.

K náplni naší práce patří i spolupráce s okolními sbory. Je nám velkou ctí, že se můžeme účastnit a jsme zváni na jejich kulturní akce a oslavy. Zmíníme naši návštěvu na valné hromadě v nedaleké Olešnici, účast na valné hromadě okrsku Mezilesí nebo třeba i účast na nejrůznějších soutěžích, které jsou také takovou kulturní událostí.

K akcím, které nám pomáhají s financováním chodu, patří již tradiční pouťové opékání selete. Pořádáme ho na hasičském hřišti, kde je k tomu již připravené zázemí a malí návštěvníci tady mají spoustu prostoru k libovolné zábavě.

Během prázdninových dnů jsme pokračovali v přípravách na oslavu Vesnice roku Královéhradeckého kraje, která proběhla 10. srpna. Náš sbor se prezentoval nejen svými prostorami, ale i krásnou výstavou fotografií, kronikami a moderním vybavením sboru. Naši členové se mimo jiné podíleli i na zajištění samotného občerstvení pro širokou veřejnost.

Měsíc září byl opět dost nabitý. Přichází podzimní čas, k němuž již neodmyslitelně patří pořádání Náchodské hasičské Primátor ligy. Účast soutěžních družstev byla opět velká. Nechybělo bohaté občerstvení a o závodní atmosféru také nebyla nouze.

Snažíme se naši činnost oslovit všechny věkové kategorie. Jednou z akcí, na které se dají potkat opravdu všichni, bez rozdílu věku, je drakiáda. Koncem září se nad hasičským hřištěm opět vznášelo plno krásných draků a dráček. Aby vzlétli co nejvýše a krásně létaly, to dá spoustu dřiny a nervů. Není proto s podivem, že musí přijít pomoc tatínek a psychologická podpora maminek. Takže vlastně nádherné rodinné odpoledne a spousta legrace.

I zde je zajištěno vždy menší občerstvení s posezením.

Po radovánkách přijde někdy i trocha strachu a s ním i respektu. Mikulášský večer, který již několikátý rok pořádáme na hasičském hřišti, je toho důkazem. Poslední listopadový pátek jsme se mohli pobavit a bát se při představení čertů, Mikuláše a krásného anděla. Opět nechybělo svařené víno, čaj, káva a krásné, dětmi z hasičského kroužku zdobené perníčky. Každý z dětí si domů odnesl nejen krásný zážitek, ale i úžasný balíček s mikulášskou nadílkou. Tu, stejně tak jako překrásný ohňostroj, zajistil úřad městyse. A aby těch čertovských radováněk nebylo málo, pekelná družina navštívila i děti na hasičském kroužku a následně pak i některé u nich doma.

Práce s mládeží je pro nás jednou z priorit. Je to mnohdy velká zkouška nervů a trpělivosti vedoucích, ale ta radost v podobě krásných umístění dětských soutěžních družstev a rozzářená očička při přebírání cen a pohárů, ta za to stojí. Velkou odměnou našim hasičským dětem jsou zájezdy, které během svého úspěšného závodního roku mimo

jiné vybojovaly. Čekají je motokáry v Rychnově nad Kněžnou, bowling v Hronově, archeopark ve Všeštarech a Zoo ve Dvoře Králové. Mají se tedy na co těšit.

Neměli bychom zapomenout ani na naše výjezdové družstvo. Jeho náplní nejsou jen samotné výjezdy a zásahy, ale i zvyšování odbornosti, pravidelná okrsková školení a účast na aplikačních cvičeních. Během měsíce ledna několikrát vyjeli ke spadlým stromům, které bránily v průjezdu po komunikacích v okolí Nového Hrádku. Kromě hašení několika vzplanutých kontejnerů, byly naši hasiči povoláni také k požáru většího rozsahu, a to lesního porostu v Olešnici v Orlických horách. Dále byl zajištěn oplach komunikace v Dolích po přívalovém dešti a nechyběla např. ani likvidace obtížného hmyzu. Dalším z větších zásahů, ke kterému bylo naše družstvo povoláno, byl požár sklizeného pole u Ohnišova. Hašení bylo prováděno pomocí asanačních lišt a lafetových proudnic. Netradiční byl výjezd kvůli vyproštění mrtvé srny ze studny u rodinného domu na Rzech. Poslední výjezd roku 2019 byl k vzplanutí kůlny na dříví v Bohdašíně. Jak vidíte, náš hasičský sbor je neustále připraven v jakoukoli hodinu a den, být plně k dispozici.

Je před námi rok 2020. Čas dalšího pětiletého období. Náš sbor do něho vstoupil s novým obsazením výboru. Všem odstupujícím členům za celý sbor ještě jednou moc a moc děkuji. Nechali za sebou ohromný kus práce, spoustu krásných vzpomínek a zážitků s nimi a každý svoji jedinečnost. Jediné, co nám je útechou, že zůstávají jako členové sboru i nadále a my tak můžeme pro nějakou tu radu a názor za nimi přijít. Novému výboru přeji, ať je pracovitý a úspěšný, jako ten minulý.

Nově zvolený 13tičlenný výbor z valné hromady hasičského sboru ze dne 28. 12. 2019:

starosta - Ing. Milan Holinka

velitel - Vladimír Suchánek

vedoucí mládeže - Vlasta Hrubá

jednatel - Petra Příbylová

pokladník - Martina Suchánková

preventista - David Bek

a **další členové výboru** - Radim Štěpán, Ing. Libor Příbyl, Adam Poul, Jan Kratochvíl, Jiří Bek, Tomáš Vanický a Radomír Lanta.

Pokud se máte zájem o dění v našem sboru dozvědět více a důkladněji, je vše prezentováno na internetových stránkách, o které se úžasně stará bratr Ing. Milan Holinka. Samozřejmě je tam k nahlédnutí i spousta krásné fotodokumentace. Tou nás zase s bravurností zásobuje sestra Jarmila Grimová. Ta se také věnuje hasičské vitríně na náměstí. Moc oběma děkujeme.

Další poděkování našeho sboru patří všem složkám, zde na Novém Hrádku a především úřadu městyse, za pomoc, spolupráci, vstřícnost a ochotu, která během celého roku probíhá ke spokojenosti nás všech.

Vám všem pak přeji, ať tento rok je pro Vás všechny poklidný a hlavně hodně zdraví.

Petra Příbylová
jednatelka sboru

Zpráva starostky T. J. Sokol Nový Hrádek

Valná hromada 2. 3. 2020

Tělocvičná jednota Sokol Nový Hrádek má k 1. 1. 2020 294 členů, oproti loňskému roku je to o 18 členů více.

- z toho žactva – 48 chlapců a 58 dívek
- dorostu – 9 chlapců a 9 dívek
- dospělých – 85 mužů a 85 žen

V loňském roce jsme se bohužel rozloučili na poslední cestě s bratry Ferdinandem Grymem a Josefem Drašnarem nejst. Na uctění jejich památky Vás teď prosím o minutu ticha... Děkuji...

Loňský rok jsme zahájili sokolským plesem ve stylu 1. republiky, kterého se zúčastnilo 160 platících. Ples byl velmi zdařilý a měli jsme velkou radost, kolik lidí uvítalo a uskutečnilo myšlenku dobového oblečení. Proto také v letošním roce jsme ples pojali tematicky a v rytmu flamenca si přišlo zatančit 171 tanečniců a tanečnic. A jelikož se nám to takto velmi líbí, máme už téma na příští rok, které ale zatím neprozradíme. Termín příštího sokolského plesu bude posunutý na 30. 1. 2021 z důvodu změny kapely. Děkujeme všem, kteří se na přípravě plesu podílejí, jak o výzdobě, tak o službě

na ples, na přípravě předtančencích i u pečení výborných zákusků. Bez vás by nebylo možné ples uspořádat.

Karneval je další zdařilou akcí, která se koná druhý den po sokolském plesu. Děkujeme rodině Šinkorových a Jarce Drašnarové a jejímu týmu za zajištění a uspořádání této akce pro děti. V loňském roce ji navštívilo 215 účastníků, z toho 77 dětí.

11. 3. 2019 byla zde na Kovárně volební valná hromada, kde jsem byla zvolena starostkou, zvolili jsme nového vzdělávatele Jiřího Hlaváčka ml. a vstoupil do sokolského výboru Luboš Světlík.

4. 5. pořádal městyse ve spolupráci s farním úřadem a naší jednotou pouť do Vambeřic. Trasa byla dlouhá 33 km. Této akce se účastnilo 10 lidí.

Další velkou akcí, kterou naše jednota pořádá je Hrádouská vařečka, které se zúčastnilo 1047 pochodníků. Pavel Bohadlo opět perfektně naplánoval trasu. Děkuji celé velké skupině lidí za pomoc s uskutečněním této akce – označovatelům tras, dobrovolníkům na startu, na kontrole, v sokolském občerstvení, loupáčům vajec i hospodyňkám, které vždy vypěstují a nakrájí pažitku.

Velkou radost jsem měla z účasti našich 10 členů na Akademii v Náchodě, kde muži a ženy pod vedením Markéty Vaňkové a Pavla Sobotky vystoupili s upravenou sletovou skladbou, kterou poprvé předvedli na našem sokolském plesu.

Spolu s městysem Nového Hrádku jsme připravovali program pro komisi Vesnice roku. Naši členové oprášili loutkové divadlo a vystoupili s novou hrou starosty městyse Zdeňka Drašnara „Smart Honza“, která měla velký úspěch. Někteří sportovci si před komisí zopakovali upravené sletové vystoupení.

Tradičně se konala na sokolovně sportovní soutěž pod názvem Fiftýn novohrádouský, sešlo se 18 nadšených účastníků z celé republiky i ze zahraničí. Každoročně ji pořádá Jeryn Holý ml.

28. 6. loutkoherci předvedli na sokolovně pohádku „O chytrém drakovi a hloupém Honzovi“, děkujeme za nacvičení.

Přes prázdniny jsme uspořádali 4. hrádouskou keš-trasu, účast na ní byla v letošním roce rekordní. Průkazů se prodalo 95 a zaregistrovali jsme 73 účastníků.

Na sokolovně se konal o prázdninách příměstský tábor organizovaný Mateřskou školou v Novém Hrádku za podpory městyse.

Pěknou tradicí naší jednoty je výlet na konci prázdnin, který vždy pěkně připraví Lída Martinková. V loňském roce navštívili Žďár nad Sázavou. Letos se vypraví do

Letohradu a na hrad Potštejn. Více informací upřesníme na našich stránkách, ve vývěsce a ve Frymburských ozvěnách, kam pravidelně přispíváme.

Příjemným zahájením školního roku byla „Noc sokoloven“. Přišlo 46 dětí a 48 dospělých. Na této akci jsme také předali diplomy účastníkům keš-trasy, všichni mohli shlédnout fotky z činnosti jednoty. Na večer jsme pozvali divadelní soubor „Maska“ z České Skalice, který nám zahrál hru „Tři grácie z umakartu“. Přišlo 100 diváků. Děkuji rodině Machových a Martinkových za zařazení Noci sokoloven a Jarce Drašnarové za zajištění divadla.

Osmý říjen byl letos poprvé vyhlášen „Památným dnem sokolstva“. 8. 10. 1941 zatkl gestapo sokolské činovníky jednot, žup i ústředí. Na vyjádření účasti všech popravených a umučených sokolů nosili členové sokola v tento den tzv. kokardu. My jsme rozsvítili svíčky za naše padlé na sokolovně u pamětní desky, zazpívali jsme státní hymnu a vyprávěli si o osudu těchto lidí. Sešlo se nás 27.

Taneční zábavu 26. 12. si vzal na starost Libor Příbyl ml., kterému tímto děkuji. Účastnilo se jí 230 lidí.

Mezi další akce, které se na sokolovně konaly, byly brigády. Při jarní brigádě se sokolovna i její okolí připravuje na sezónu. Během léta se scházeli dobrovolníci na posekání trávy před soutěží Vesnice roku 2019.

Děkuji všem, co se nám o sokolovnu starali a starají. V loňském roce z pracovních důvodů odstoupil ze svého postu správce sokolovny Luboš Světlík a jsem ráda, že to opět mohla převzít Renata Kosinková. Děkuji Lídě Ježkové za úklid sokolovny a Pavlovi Bohadlově a Jerynu Holému za údržbářské práce na sokolovně, Jiřímu Hlaváčkovi za zajišťování kontrol a revizí, Jakubovi Horákovi za bezplatný servis a jeho starost o vytápění sokolovny.

Časový rozvrh cvičení na sokolovně je k naší velké radosti plný. Máme aktivní cvičitele a vedoucí oddílů, bez kterých by naše jednota nemohla fungovat. Děkuji jim za čas, který věnují přípravám na cvičení a spolehlivě vedou své oddíly. Naši sokolovnu využívá také místní základní škola na hodiny tělesné výchovy, stejně tak ji využívají v zimním období mladí hasiči.

Během loňského roku jsme nechali natisknout nová sokolská trička, které k naší radosti i nosíte, a setkáváme se v nich na sokolských akcích.

Snažíme se vytvořit nové sokolské stránky. Ještě dnes vám je nemohu představit, ale byla bych ráda, kdybyste v diskuzi vystoupili s různými návrhy, co byste rádi na stránkách naší jednoty měli nebo co vám tam chybí. A my se to pokusíme v co nejbližší době realizovat.

Také bych chtěla poděkovat pracovníkům městyse v Novém Hrádku a ostatním spolkům za výbornou spolupráci a za pomoc v jakékoli situaci.

Já mám za sebou první rok v nové funkci starostky a musím říct, že už vím, proč se tato funkce takto nazývá. Starostí je víc než dost. Ale já mám to štěstí, že mám kolem sebe tak dobrý tým, že se se mnou o ty starosti dělí, a některé si berou na svá bedra. Za to jim moc děkuji a doufám, že to se mnou ještě další rok vydrží.

Děkuji za pozornost.

Veronika Bohadlová, DiS.
Starostka T. J. Sokol Nový Hrádek

Dětský karneval

V neděli 26. ledna ve 14 hodin zaplnilo sál sokolovny 79 pohádkových postavíček. Doprovod jim činil nejeden rodič či prarodič. Konal se zde dětský karnevalový rej masek.

Mohli jsme vidět princezny, Sněhurky, trpaslíky, vodníky, indiány, policisty, hasiče, čarodějnice a další pohádkové bytosti. Všechny masky byly úžasné. Děti se ani chvíli nenudily. Svižná hudba z reproduktorů se střídala se zajímavými soutěžemi pro děti všech věkových skupin. Odměnění byli vítězové i poražení. V průběhu celého odpoledne se postupně vyhlášovala bohatá tombola. V osudí byla čísla všech masek, takže každé dítě bylo vylosováno a dostalo dárek. Vrcholem odpoledne bylo vyhodnocení nejhezčích masek. Ani po dvou hodinách hudby, tance a soutěží se dětem nechtělo domů. Akce se vydařila. A to nás organizátory těší, ale také zavazuje do dalšího roku.

Děkujeme za laskavou pomoc dárcům a sponzorům, kteří přispěli finančně nebo věcnou cenou. Jsou to: Sokol Nový Hrádek, Městys Nový Hrádek, Bio-Port Europe, Mavin nástroje, Roman Grym, Bohemia-Trafo, Lesnické práce Marešovi, Novoplast Příbylovi, Kaden, Kovap, Velos, Potraviny Švorc, Potraviny D a M, Stanislav Drašnar vláčky/hračky, Restaurace Kovárna a dárkové zboží Petra Příbylová, CK Jana Hudková, Detecha/Regina, Kand, Stuha, Střední škola Podorlické vzdělávací centrum.

Velké poděkování patří: celé rodině Jany Šinkorové, která se postarala o zábavný program pro děti, sponzorské dary a tombolu, dále pak Petru Hlaváčkovi a Petru Bohadloví, kteří celé odpoledne obstarávali hudbu, a všem dobrovolníkům, kteří se podíleli na zajištění občerstvení a na organizaci celé akce.

Za pořadatele: Jarmila Drašnarová

Velké poděkování

V rámci přístavby mateřské školky bylo potřeba rozebrat, očistit a vynosit z půdy cihlovou dlažbu. Když jsme prostřednictvím letáček prosili občany o pomoc, vůbec jsme netušili, kolik lidí přijde a zda se vůbec podaří vytvořit lidský řetěz, pomocí kterého bude dlažba přemístována. V sobotu 7. 3. 2020 se opět potvrdilo, že když je potřeba,

tak lidé na Novém Hrádku dovedou přiložit ruku k dílu a společně toho hodně zvládnou. V devět hodin ráno se naše mateřská školka proměnila v jedno velké mraveniště. Sešlo se více než 80, ano čtete správně, osmdesát brigád-

níků, kteří za necelých pět hodin pořídili po rozebrání z půdy vynosit, očistit a na palety narovnat celkem 4 928 ks cihlové dlažby (cca 180 m²). Dlažba bude následně nabídnuta a za nejvyšší nabídku prodána. Peníze budou použity na vybavení MŠ. Velké poděkování patří všem, kteří se této akce zúčastnili.

Bc. Zdeněk Drašnar

Členský hon na drobnou zvěř

Dne 26. 12. 2019 jsme se setkali na tradiční vycházce před koncem starého roku - členském honu na drobnou zvěř. Trasa honu vedla přes Zádušní les. Vzhledem k nízkému stavu drobné zvěře jsme se rozhodli pro tentokrát zajíce nelovit.

15. Myslivecký ples 2020

Již po patnácté jste se 29. února mohli pobavit na tradičním plese pořádaném naším mysliveckým spolkem Šibeník Nový Hrádek. Kdo nezaváhal a dorazil, měl šanci si zatančit na hudbu již osvědčené skupiny Styl z Nového Města nad Metují.

Jako novinku jsme však v letošním roce připravili několik vstupů Tria lesních rohů, které svými neotřelými skladbami krásně živily mysliveckou atmosféru celého večera. Není tajemstvím, že hlavním lákadlem mysliveckého plesu bývá vždy dobrá a kvalitní zvěřina. I u nás jste tedy měli možnost ochutnat kromě svíčkové klasiky i jelení plátek s hranolky, mysliveckou směs s bramboráčky nebo kančí pečení. Zájemci pak mohli zkusit také štěstí v myslivecké tombole a odnést si domů třeba hlavní cenu, prase divoké nebo jinou neméně hodnotnou výhru, např. koloucha jelena evropského, srnčí zvěř či zajíce nebo bažanta a další věcné ceny.

Srdečně děkujeme všem, kteří se na organizaci letošního plesu podíleli, sponzorům a příznivcům myslivosti, a těšíme se na setkání na tom příštím v roce 2021, tentokrát 27. února!

Zlatko Hála

Historické zálepky Nového Hrádku

V minulosti bývaly dopisy zalepeny a zajištěny pečeti. Což byl v podstatě vosk, do kterého byla vytlačena pečeť odesílatele (znak, obrázek, erb, jméno atd.) Postupně se od těchto pečetí ustupovalo a byly nahrazovány papírovými zálepkami. Na nich byly opět zobrazeny znaky měst, úřadů, ale postupně i různé propagační motivy. V nedávné době byly objeveny zálepky, které byly používány naší obcí. Na následujícím obrázku se můžete přesvědčit, že tyto papírové pečeti byly hezky graficky zpracované, a muselo být radostí takto zalepený dopis obdržet ☺.

Bc. Zdeněk Drašnar

Nový Hrádek – místo pro spokojený život

Podle Státního úřadu statistického vývoj počtu obyvatel v okrese Náchod má každým rokem klesající tendenci. V roce 2012 žilo na území okresu 111 874 obyvatel, v roce 2019 už jen 110 240 obyvatel. Nejdříve v této souvislosti zmíním obec, která je turistickým centrem a východiskem do Adršpašsko-teplických skal, jejichž návštěvnost každým rokem stoupá, a tou je město Teplice nad Metují. Očekával bych, že z těchto důvodů budou městu přibývat obyvatelé, ale je tomu právě naopak. Od roku 1970, kdy zde žilo 2 379 obyvatel, tak k 1. 1. 2019 zde trvale žije 1 626 obyvatel.

Dále se zmíním o další, tentokrát ale velké obci, kterou je okresní město Náchod.

V Náchodě jsou bohaté možnosti zaměstnání. Ať to jsou řemeslnické a dělnické profese, technickohospodářští pracovníci, zaměstnanci obchodů, služeb, zdravotnictví, školství. Jsou tam široké možnosti kulturně společenských akcí, divadelních a hudebních představení, kino s možností sledovat satelitní přenosy. Dále to jsou různé aktivity na úseku tělovýchovy a sportu, je tam široký výběr obchodů různých velikostí a účelu prodáváného zboží. Zdravotnictví je na vysoké úrovni. Dále je tam výběr praktických lékařů, odborných lékařů i zubních lékařů. Nemocnice pro špičkové lékařské služby je ve výstavbě. Náchod má dokonalé autobusové a vlakové spojení s různými místy v České republice. Zkrátka je tam vše, co slouží ke spokojenému životu člověka. Přesto v Náchodě podle Státního úřadu statistického např. od roku 2004, kdy měl Náchod 21 263 obyvatel, tak se po 15 letech v roce 2018 uvádí úbytek o 1 284 obyvatel na 19 979. Rovněž v loňském roce opět klesl počet o dalších 129 obyvatel. Ve sledovaném období nebyl přírůstek zaznamenán ani v jednom roce. Bytové domy a rodinné domy ale stále přibývají. Nová výstavba dalších bytových domů se také připravuje.

Další obcí, kterou chci zmínit je město Nové Město nad Metují.

Vzhledem k velikosti a dalších důvodů je těch možností daleko méně než v Náchodě ale k slušnému životu, zaměstnanosti a potřebám člověka je toho tam dostatek. I zde podle Státního úřadu statistického je od roku 2004, kdy město mělo 10 126 obyvatel, tak po 15 letech v roce 2018 byl úbytek 690 obyvatel na 9 436. Rovněž v loňském roce opět klesl počet obyvatel o dalších 43 osob. Také i zde ve sledovaném období nebyl přírůstek obyvatel ani v jednom roce. V Novém Městě nad Metují je rovněž bytová výstavba především v rodinných domech značná.

Třetí obcí je náš městys Nový Hrádek.

Vzhledem k velikosti obce, sídel průmyslových závodů nabízejících pracovní příležitosti, Výzkumného ústavu Akademie věd České republiky a vybaveností městyse jsou zde možnosti zaměstnání omezené zejména pro technickohospodářské pracovníky. Po masovém odlivu obyvatel po 2. světové válce a v druhé polovině 20. století, kdy se odstěhovalo několik set obyvatel za rychle a snadně dostupným moderním bydlením do Dobrušky a především do Nového Města nad Metují, nastal obrat. Vylidňování vlivem nové výstavby bytových domů a rodinných domů při nově vznikajících ulicích se nejen

zastavilo, ale naopak počet obyvatel stoupá. Podle Státního úřadu statistického od roku 2004, kdy městys měl 697 obyvatel, tak po 15 letech v roce 2018 činil přírůstek obyvatel 151 osob, na 848 trvale žijících obyvatel. Opět i v minulém roce je zaznamenán přírůstek obyvatel. Tak jsem přemýšlel nad tím, proč tam, kde je všeho dostatek lidí ubývá a proč někde se zvyšuje zájem trvale se usídlit i když se většinou musí za prací dojíždět. K takovým místům patří především náš městys. Důležité pro hodnotu místa je, že v městysi je ordinace praktického lékaře, dětského lékaře, zubního lékaře. A ještě letos, což se bude zdát, jak to slyšíme z celé naší republiky, kde je všeobecný nedostatek lékařů, a ještě více zubních a kde dostupnost lékaře je až ve vzdálenosti 50 km i více, je takřka neuvěřitelné, že bude u nás zřízena ještě druhá ordinace zubního lékaře. Poštovní úřad je samozřejmostí. Místní obchody nabízejí pestrý výběr potravinářského zboží a výrobků drogerie. Městys má kvalitní zařízení předškolní výchovy dětí v mateřské škole a její

přístavbou včetně rekonstrukce v letošním roce bude moderně i vybavena. Základní škola po rekonstrukci je budovou s vůbec s nejmodernějším vybavením pro polytechnickou výuku dětí. Pro osoby s omezenou schopností pohybu slouží výtah do jednotlivých podlaží.

Absolventi školy patří k nejlépe

připraveným pro další pokračování v učebních a studijních oborech na okrese. Autбусová doprava je možno říci na špičkové úrovni. Zejména do Náchoda jsou téměř pravidelné hodinové intervaly odjezdů a příjezdů autobusů. Cesta za prací, na úřady, do škol, k odborným lékařům a do nemocnice do Náchoda autobusem je 35 minut, do Dobrušky a do Nového Města činí asi 20 minut. A v Olešnici v Orlických horách k nástupu na hřeben Orlických hor jsme také asi za 20 minut. A pokud jedeme autem, pak cesta trvá jen 10 až 20 minut. Pro kulturně společenské akce slouží budova kina se stupňovitým schodištěm. Místní kino je přizpůsobeno kromě běžného promítání také možnostmi promítání různých druhů filmů na starých upravených přístrojích a je ojedinelé v okrese. Četnost promítání je odvislá od předpokládaných návštěv během roku, v letních měsících to je každý týden, v ostatních měsících jednou až dvakrát týdně. Pro sportovní činnost slouží je denně využívaná modernizovaná sokolovna, ve které v současné době

Výstavba informačního centra u rozhledny

probíhá další část rekonstrukce budovy, kde bude sociální zařízení pro použití při venkovních akcích a také pro prostornou posilovnu. V posilovně vzhledem k její velikosti se budou moci umístit moderní posilovací stroje pro zvyšování tělesné zdatnosti zájemců. Sokolovna slouží širokému okolí. Připravuje se i stavba venkovních hřišť pro míčové hry. Občanům i z okolí slouží také jednotka hasičského záchranného sboru s vybavenou požární technikou. Do činnosti SDH se ve velké míře zapojují mladí. Místním i návštěvníkům slouží restaurace i s ubytovací kapacitou. K hojně navštěvovaným památkám náleží především barokní kostel sv. Petra a Pavla, který je součástí nově vkusně upraveného náměstí. Dalším objektem lákající turisty je zřícenina hradu Frymburka, která by si vzhledem ke své neopakovatelné historické hodnotě však zasloužila podstatně více pozornosti a péče.

Nový Hrádek je umístěn v kopcovitém terénu s rozlehlým rovinatým náměstím. Okolí pro procházky je jako stvořené. Je to takový přírodní park. Jsou tu romantická místa a zákoutí, hluboká údolí s bystřinami. Místa s úžasnými panoramatickými dalekými výhledy budou ještě více zhodnocena rozhlednou, která je v současné době ve výstavbě. Nový Hrádek je ideálním místem nenáročné turistiky a zimního lyžování s celkovým klidem a čistým zdravým vzduchem. Připravovaná výstavba cyklostezky do polského Levína umožní více poznávat nejen oblast příhraničí ale i kulturní hodnoty a přírodní krásy sousední země.

Nový Hrádek je opravdu hojně navštěvován a jak se stále něco vylepšuje a zhodnocuje je obdivuhodné, pro návštěvníky překvapující a pro místní potěšující. Všeobecně je také známo, že zde zvolené zastupitelstvo je vždy bezkonfliktní a pracovité, a výsledkem toho je, že Nový Hrádek je nositelem celé řady různých ocenění.

Zájem o výstavbu rodinných domů v Novém Hrádku převyšuje v současnosti nabídku, neboť pozemky v lokalitě Na Farách jsou už vyprodané a byty také volné nejsou.

Nový Hrádek zaujímal v každé době významné postavení. Je nyní na nás, aby tomu tak bylo i nadále, aby městys byl nejen malebným, ale i přitažlivým střediskem v tomto krásném prostředí podhůří Orlických hor.

Po úvaze a zamyšlením se nad skutečností ale i také historií našeho městyse mám několik následujících přání:

- **přeji Novému Hrádku, aby se dařilo získat pozemkové parcely a použít je především pro bytovou výstavbu, a to hlavně uvnitř městyse, ale i v okrajových částech městyse. Územní plán nabízí dostatek možností**
- **přeji Novému Hrádku postupné pořízení bytů pro mladé rodiny a také něco pro seniory**
- **přeji Novému Hrádku vrácení života do neobydlených domů**
- **přeji Novému Hrádku především dostatek finančních prostředků k naplnění svých záměrů, které potřebuje ke svému rozvoji**
- **přeji pracovním úřadu městyse, zaměstnancům městyse a zastupitelstvu v čele s panem starostou především pevné a stálé zdraví!**

Jiří Hlaváček st.

Zapomenuté lyžařské vleky

V městyse Nový Hrádek v okrese Náchod byl v roce 1964 v rámci místní T.J. Sokol založen lyžařský oddíl. Prvním osobním horským přepravním zařízením v Novém Hrádku v lokalitě na Panské stráni byl v roce 1965 vybudovaný přenosný lyžařský vlek – naviják poháněný benzínovým motorem z motorky. Nejdříve bývalo zapotřebí, aby lano pro výjezd stáhl od navijáku dolů lyžař, později v roce 1968 se lano dolů vracelo na železných saních. V roce 1969 pak byl postaven první vlek s nekonečným lanem – Transporta VL 200 s délkou 204 m a převýšením 63 m. Vlek nevedl až na vrchol kopce, ale končil ještě v zalesněné části svahu. Vedle vleku bylo nataženo lano pro spouštění závěsů skluzem ke spodní stanici. O 15 let později, v roce 1985, byl postaven modernizovaný vlek Transporta VL 200-1, který už vedl až na vrchol kopce. Na rozdíl od původního vleku VL 200 měl vlek dvě podpěry (původní neměl žádnou). Svěpomocně bylo namontováno zařízení pro vracení závěsů dolů velmi podobné tomu na nedaleké Skutině.

Skupina lyžařů je tažena nahoru za pomoci navijáku – prvního přepravního zařízení pro lyžaře na svahu na Panské stráni vybudovaného v roce 1965

Výbojkové osvětlení obou sjezdovek pak smontovali elektrikáři Traktorové stanice Červený Kostelec, a to vše v „akci Z“ organizované MNV Nový Hrádek. Členové oddílu a příznivci z řad celé T.J. Sokol odpracovali 2630 brigádnických hodin. Za dalších 15 let došlo k druhé významné modernizaci areálu, kterou bylo postavení vleku Metasport TLV 12. Hlavní finanční náklady hradil Sokol, část prostředků zapůjčili místní rodáci a chalupáři formou předběžného nákupu jízdenek. Přispěli i podnikatelé z Nové-

ho Hrádku a okolí. Členové oddílu a jeho příznivci opět odpracovali mnoho brigádnických hodin. Vlek má proti svým předchůdcům ještě lepší parametry: délka 315 m, převýšení 83 m. Kolaudace vleku proběhla 5. 2. 2001. Vybavenost areálu značně vylepšila rolba, která byla zakoupena z prostředků ústředí České obce sokolské uprostřed sezony 2003.

Areál v Novém Hrádku díky obětavé práci nadšenců z místního Sokola v čele s dlouholetým předsedou panem Jeronýmem Holým funguje dodnes. Na svahu se učí lyžovat (nejen) místní děti a rády sem jezdí i celé rodiny. V poslední době se však nedaří pořádat v areálu závody pro nedostatek sněhu. Závod O cenu Frymburku se jel v Novém Hrádku naposledy v r. 2010 - po několika pokusech a následném odvolání se už ani nevypisuje. Každoročně se vypisují pouze sokolské župní závody, které není problém odvolat. Zhruba v pětiletých intervalech pořádá oddíl přebory ČOS (Česká obec sokolská) se zázemím v areálu v sousední Olešnici, kde je k dispozici umělé zasnežování.

Poděkování za detailní informace o lyžování v Novém Hrádku patří panu Jeronýmu Holému. Pan J. Holý je od založení lyžařského oddílu v roce 1964 do dnešního dne jejím předsedou.

Článek převzat z <https://zapomenute-vleky.cz/lifts/nhradek>

Horká ranní zpráva Českého rozhlasu Radiožurnál

Začátkem prosince 2019 na úřad městyse přišel e-mail, ve kterém jsme byli upozorněni na zajímavou reportáž z našeho městyse:

„Vážení, jedu takhle ráno vozem a poslouchám Radiožurnál, kde prve probírali, jak svět řeší jestli se klima otepluje, Evropa řeší, jestli mají mít třetí pohlaví své záchodky, Česká republika řeší, jestli je Čapí hnízdo dotační podvod optimalizací vlastníka nebo snad není, a přátelé, na Novém Hrádku, tak tam řeší, zda vařit či nevařit krupicovou kaši.“

O tom, že tato reportáž upoutala pozornost, svědčí i to, že byla vysílána nejenom na Radiožurnálu, ale i na stanicích Český rozhlas Dvojka a Český rozhlas Hradec Králové. Dokonce Zpravodajský podcast Českého rozhlasu „Vinohradská 12“ zařadil příběh o boji za krupicovou kaši do svého pořadu o inspirativních projektech roku 2019. Kromě toho, že o této události psal Náchodský deník, tak se dokonce i dostala do zahraničních médií. Konkrétně na slovenský server www.topky.sk, kde bylo napsáno následující (text je záměrně ponechán ve slovenštině - v FO asi úplně poprvé - to abychom si vzpomínali na časy, kdy jsme měli společné Československo ☺):

Spor v škole kvůli krupicovej kaši! Deti po rokoch vzali situáciu do vlastných rúk

07.12.2019 00:01

NOVÝ HRÁDEK - Krupicová kaša je jedna z mála zdravých maškrt, na ktorej si pochutnajú deti i dospelí. Na jednej zo základných škôl v Česku sa kvôli nej dokonca rozhorel spor po tom, ako ju deťom vyradili z jedálnečky.

Zhruba tretina žiakov Základnej školy v Novom Hrádku podpísala petíciu, ktorá žiada znovuzavedenie krupicovej kaše na jedálny lístok. „Už asi tak dva roky sme nemali krupicovú kašu, tak sme sa šli do jedálne opýtať kuchároka, či bude, ale nič sa nedialo,“ opísala pre Český rozhlas Hradec Králové Olga, jedna zo žiačok.

Deti už získali viac než päťdesiat podpisov. „Rozhodli sme sa, že pôjdeme na obec a že im tam dáme petíciu,“ povedala ďalšia školáčka Karolína. Žiakov podporila aj učiteľka Kateřina Jirásková. „Mám rada krupicovú kašu a podporila som svoju triedu, ktorá do toho išla,“ povedala učiteľka.

Vedúca školskej jedálne Renata Ruferová potvrdila, že krupicová kaša sa naozaj už dlhšiu dobu v školskom jedálničku neobjavila. „Bola tu kritika, že krupicová kaša sa na obed veľmi nehodí a že deti sú po nej hladné,“ zdôvodnila Ruferová, prečo škola od varenia tohto sladkého jedla ustúpila.

Deti však presadili svoje. Teplú krupicovú kašu dostanú na obed už v priebehu nasledujúceho týždňa. A to aj napriek tomu, že v riaditeľni sa objavila druhá petícia, mala dvadsať podpisov, ktorá bola proti vareniu krupice. „Je to skutočne také úsmevné, ako tie dva tábory spolu súťažia,“ dodala vedúca jedálne.

Žiaci považujú vzniknutý problém za vyriešený. Oba tábory sa medzi sebou totiž dohodli a krupicovú kašu prijali aj jej odporcovia.

Bc. Zdeněk Drašnar

Léto 1945 – čas radosti, čas krutostí (III.)

Je jisté, že „léto osvobození“ má - a asi musí mít – dvě tváře. Válka, která přinesla utrpení dosud nepoznaná, měla své velké vítěze i velké poražené. Vedle radostné úlevy z konce hrůz a naděje v lepší příští jsou však jeho dny zatíženy událostmi, které zůstaly dodnes nezacelenými ranami. A je sporné, zda se je kdy podaří vyhojit.

Po ranách zůstávají jizvy. Ty se časem stávají napovrch necitlivými, ale pod kůží – ať už doslova anebo v přeneseném slova smyslu – zůstávají živá místa, která stále bolí. A i kdyby už nebylo ve zbitém těle života, je tu stále duše. Věříme, že je nesmrtelná, a tedy si nese v sobě vše, co zakusila. Svoji duši má ale i lidský rod, společenství, místo, kraj, národ... Od konce II. světové války uplyne v létě již 75 let. A přece je namístě otázka: ta mívá všechno již navěky historickým prachem zapadané, ale stále hledá to, co by mělo zůstat trvale živé a v paměti uchované jako součást obecného povědomí.

Josef Moschnitschka, Olešnice v Orlických horách – chata Čihalka

Jedny z nejkrutějších událostí toho léta se odehrály v nedaleké Olešnici. Byly zachyceny a popsány mnoha lidmi, aktuálně i krátce poté, kdy se seběhly, ale také s větším odstupem - podle daných možností nebo i osobní statečnosti.

Skoro všechny stopy té krátké a tolik kruté doby jsou již nenávratně zaváty. Výjimku však tvoří hroby - lidí, často nevinných, proti nimž se vzedmula zběsilá zášť a krutá pomstychtivost. Jednou z obětí je i majitel horské chaty Čihalka, olešnický rodák a restaurátér, *Josef Moschnitschka*.

Chata – na rozdíl od barbarsky zlikvidovaného olešnického pivovaru Oskara Miguly – stojí a slouží i dnes. Má svou zajímavou historii včetně vlastní domácí kapely a oslavné písně, variací ohledně vzniku svého jména; stala se vděčným námětem krásných litografických pohlednic; po více desetiletí byla oblíbeným místem turistů z obou stran hranice. Její životopis má však také černou stránku. A ta je z června roku 1945.

Postaví-li se proti sobě soupeři, kteří bojují v duchu *fair play*, zaslouží uznání obě strany, bez ohledu na výsledek. Je ale něco takového možné v hrůzách války, do které jsou lidé uvrženi naráz a postaveni proti sobě leckdy bez ohledu na osobní vztahy, názor či smýšlení?

Rodina *Moschnitschka* žila v Olešnici po generace. A proto hned přichází otázka PROČ? - otázka, na niž zdravý rozum i prostá lidská slušnost nemohou dát odpověď. V tomto případě - *proč* byl Josef Moschnitschka válečnou obětí začínajícího míru. Proč byl muž, který své příjmení zdědil (nikoli tedy „nácek“ Mošnička, který se zhlédl v hnědé barvě, naleštěných holínkách a toporně vztyčené pravici) a sám jedna z nepřímých obětí války (v níž údajně přišel o tři kdesi na východní frontě padlé syny a dceru, usouzenou zřejmě v koncentráku) zavražděn? Prameny mlčí nebo jen zmiňují, že „byl zastřelen za svým domem“.

Poslední žijící pamětníci si notují v jednom – nechtějí se už k refrénu smutné písně vracet. A tak zmiňme – s nezbytnou opatrností – důvod, který je obecně i dnes považován za věrohodný a pravdivý.

V nastupujícím létě 1945 se odsun německých obyvatel Olešnice rozeběhl v pátek, 1. června. V místě již působila četa československých vojáků, která přišla z Nového Města nad Metují. Ubytovala se na Čihalce a v obci a okolí měla dohlížet na klid a bezpečnost. Jak moc šlo jejím příslušníkům o pořádek je dosti sporné, zato však jisté, že všem velice chutnalo. „Pozapomněli“ však na to, že slušný host svou útratu také zaplatí. Když dluh narůstal a oni se k placení stále neměli, stěžoval si hostinský *Moschnitschka* na olešnickém obecním úřadě. A právě to se mu stalo osudným – věc byla vyzrazena a on pak za noční tmy v lese při cestě do Dušníků zastřelen.

Paní S., jejíž pozdější tchán pracoval tou dobou na Čihalce jako údržbář, si i dnes snadno vybavuje slova jeho dávného vyprávění: Poté, co přišel do Olešnice český pořádkový oddíl, se jeho příslušníci ubytovali na Čihalce. Žrali a chlastali, ale k placení se neměli. Po asi 14 dnech se proto majitel vydal na obecní úřad, kde si s pláčem stěžoval na své „hosty“. Ti se to dozvěděli a jednoho večera - bylo pondělí 11. června 1945 - ho vyvedli z chaty ven a táhli do lesa. Tam si musel vykopat hrob (stejně jako pater Anton Rührich v Pekle) a pak byl zastřelen. K činu se nikdo moc neměl, ale jeden z podnapilých mužů nakonec zmáčkl spoušť. Také on se později svým „hrdinstvím“ chlubil... Náš pamětník - sám Němec - ve chvíli, kdy již bylo zle, sedl na kolo a rychle ujížděl pryč. Obával se pomsty za případné svědectví, která by i jeho asi brzy dostihla.

Hrob

Mnoho obětí války – ať už vojáci nebo civilisté – mají své hroby daleko od své vlasti, od svých domovů. Mnozí navždy zmizeli beze stopy- ale i proto jsou připomínáni. Ti, kteří přišli o život v prvních dnech míru, spočinuli většinou v hrobech společných – improvizovaných nebo i jednotlivě - na hřbitovech tam, v půdě posvěcené. I v tomto ohledu se proto celá záležitost jeví jako neobvyklá.

Hrob je totiž dodnes zachován a tedy i k nalezení v lese poblíž Čihalky; je také příležitostně vyhledáván (sám jsem tam předloni potkal – a doprovodil k místu - staršího zájemce, který celý příběh našel na internetu).

Místa posledního odpočinku zaslouží pietní úctu, klid a ohleduplnost vždycky. Tomuto se jich však nedostalo... Vzrostlý les, dnes v bédném stavu, byl hned vedle hrobu po celá desetiletí místem divoké skládky – rezavé pláty z kamen, hromady lahví, střepy z nádobí. Proč právě tady...?

Naložil jsem do auta lopatu, hrábě, pytle a bedny na odpad a jednoho dnes již předpředložského dušičkového dne nepořádek uklidil, hrob střídě ozdobil a za mrtvého se pomodlil.

Snad jsem tím trochu přispěl k tomu, aby jedny stopy lidské zášti a krutosti, které tak dobře vzdorují každému úsilí o smíření a přátelství, alespoň zde, v místě stále rozděleném nejednou hranicí, zmizely. Kéž by však – a to je ještě daleko důležitější – konečně přestaly pustošit zatvrzelá lidská srdce.

P. Jindřich Tluka

O jednom starém mordu II.

V loňském roce vyšel v letním vydání Frymburských ozvěn článek o hrozném mordu, ke kterému došlo 21. září 1901 v hlubokých lesích mezi Peklem a Sendraží. Součástí článku byl i přepis textu staré kramářské písně. Bohužel chyběly čtyři první verše. Na základě naší výzvy se nám ozval pravidelný čtenář FO pan Josef Langr z Nedvězí a laskavě poskytl originální text této truchlivé písně. Panu Langrovi děkujeme, že nám pomohl odhalit kousek naší historie.

Truchlivá píseň
o hrozném vraždě
„v Pekle“ u Náchoda
spáchané Janem Jarošem na Marii Suchánkové
dne 21. září 1901
odsouzeným k smrti provazem 3. června 1902.

Vrah Jan Jaroš,
popravený dne 20. srpna 1902 v Král. Hradci.
Napsal Hanuš Chudomel.

Zpívá se jako: „U potůčku zarmoucený sedím“.

- Opět nevidaný zločin vraha
rozrušil teď celou veřejnost,
hodných rodičů dceruška drabá
v lese spálena byla na kost.
- Že ještě takový netvor žije,
nikdo by dnes věru nevěřil,
který děvče pro lup jen zabije, —
trest smrti však mu soud vyměřil.
- Blíže u Náchoda, v hustém lese
„Peklo“ od starodávna zvané,
Suchánková si koláče nese
v sátečku od přátel ji dané.
- Bez starostí klidně cestou kráčí,
na svoji matičku vzpomíná,
pojednou před sebou může spatřit —
rychle ji kol pasu objímá.
- Stud tváře děvčeti hned zapífil —
uhodila útočnicka v líc —
kterýž ji holi v hlavu udeřil,
že nemohla se brániti víc.

- Suchánková hned zavrávala,
raněná k zemi těžce klesá,
„Pomoz, Matko Kristova“ zvolala
a víc ani slova nehlesla.
- Vrah Jaroš kamenem ji pak dobil,
peníze u ni v sátech hledal,
ejím šátkem hrdlo své ozdobil,
mrtvole ani pak klid nedal.
- V lese si udělal oheň z dříví,
mrtvolu na místě spálit chtěl,
srdce z těla vyrval v malé chvíli,
aby prý u soudu štěstí měl.
- Ruce, nohy od trupu usekal,
v ohniště pak to vše naložil,
do noci u ohně klidně čekal, —
srdce chvojem čistě obložil.
- Však v ohni přece se trup nespálil,
již něco jiného s ním kuje,
tělo až ke břehu pak odvalil
a vhodil do řeky Metuje.
- Četníci na jeho stopu přišli,
do vazby hned jej těž odvedli,
ruce, nohy dívky hledat vyšli,
spálené v lese je našli.
- Těž různé krádeže vyšetřili,
uzmul často mnohou slepici,
lidé jej poznali — vyzradili,
že nosil kostkovanou čepici.

- Jaroš však chytrák byl příliš velký^a
čepici obracel každý den,
by jej nepoznaly ve vsi selky —
původně čepici černou měl.
- U soudu Jaroš stále zapíral,
že Suchánkovou prý neviděl, —
že sice tamtudy cestu míval,
o činu potuchy však neměl!
- Svědomy se mu však přec pohnulo,
k činu se s lítostí též přiznal,
v obecenstvu to úžas vzbudilo,
že se tak v zapírání vyznal.
- Šibenice jej již nemínula,
tak pykal za hrozný zločin svůj,
děvče strátilo život nevinné —
nad hrůzou vraždy této postý.
- Zločinec tak končí život každý,
který se Boha svého spustí —
pak dopouští se třeba i vraždy,
kěz mu dobrý Bůh náš odpustí!

Patisk se zakazuje.

Tiskem Jul. Janč v Praze. — Nákladem vlastním.

KOUZELNICKÝ ZÁPIS DO 1. TŘÍDY

V ZŠ NOVÝ HRÁDEK

Zveme všechny děti z posledních
ročníků mateřinek na zápis, který
se koná **3. dubna 2020**

od 13:30 do 18 hodin v budově ZŠ.

Naši kouzelníci provedou budoucí prvňáčky školní budovou,
zkouškami, kouzly a hádankami zápisu

S sebou přinesete rodný list dítěte, občanský průkaz rodičů,
žádost o přijetí, případně žádost o odklad školní docházky

ZŠ Nový Hrádek, tel. 491 520 292 - 4, www.zsnovyhradek.cz

Zápis do 1. třídy

V pátek 3. dubna se otevřou dveře školy budoucím prvňáčkům a jejich rodičům. Mohou se těšit na svoji budoucí paní učitelku Janu Soukupovou a žáky 5. ročníku, kteří je budou doprovázet při plnění úkolů. Letos bude zápis plný čar a kouzel. Budoucí prvňáčci se nemusí ničeho obávat, řada z nich už se byla ve škole podívat, a tak trochu vědí, co je čeká. Ve školce se určitě už na práci školáka pečlivě připravují, a kdyby se některý z úkolů nedařil, pomůže nějaké kouzlo.

Všechny důležité informace obdrží rodiče místních dětí s dostatečným předstihem v mateřské škole a ti přespolní je najdou na stránkách základní školy.

Mgr. Lenka Dudášková

TRADIČNÍ HASIČSKÝ PLES na Novém Hrádku se opět zdařil

Ples místní hasiči připravili na sobotu 8. 2. 2020. Jako v loňském roce nám k tanci i poslechu hrála dechová hudba „STAVOSTROJKA“. O moderní hudbu se postarala hudba „ANTREE“.

Ples zahájil náš nový starosta br. Milan Holinka. Návštěvníci plesu byli nadšeni novou výzdobou v podobě sněhových vloček, které byly v průběhu večera různě nasvíceny a proto působily rozmanitými barevnými dojmy. I různé světelné efekty byly opět úžasné a fascinující.

Více než 250 účastníků se skvěle bavilo, k tomu dozajista přispěla bohatá tombola, ve které bylo možno vyhrát divokého kance, sud piva, hovězí maso nebo zájezd do Prahy na muzikál. Touto cestou moc děkujeme všem sponzorům za jejich příspěvky a dary. Podávalo se pestré jídelní menu v podobě zvěřiny, lososa, řízků, zeleninových salátů, chlebíčků, utopenců a sladkých zákusků.

Již tradičně byl po celou noc též hojně navštěvován fotokoutek, kde se s různými hasičskými doplňky nechali vyfotit skoro všichni přítomní.

Tančilo se, zpívalo a dobrá nálada byla cítit v celém sále místní sokolovny.

Hosté i pořadatelé se rozcházelí až v brzkých ranních hodinách!

Děkujeme a těšíme se na další tak zdařilé akce.

Hasiči Nový Hrádek.

Mladí hasiči v letošním roce mají za sebou již dvě soutěže. Poctivě se připravují na letošní sezonu, která se opět skládá z dvanácti soutěží a plnění odborností a specializací pro mladé hasiče.

Malují obrázky a píší příběhy se zaměřením na hasičskou tematiku. Plní si i brigádnickou činnost a pomáhají při aktivitách, které náš sbor realizuje. K tomu jim dozajista „pomáhají“ nové moc hezké dresy a bundy, které si sami vybrali a částečně i navrhli.

Popadané stromy

Naše výjezdové družstvo vyjelo k popadaným stromům přes silnici v okolí Nového Hrádku 10. a 15. února. Hasiči stromy rozřezali, odklidili a komunikace dali do původního stavu.

Jarmila Grimová

Lidoví řezbáři betlémů z Nového Hrádku (6.)

...čtení na pokračování

Blíží se jaro a s ním první letošní číslo, ve kterém se dozvíte o dalších dvou lidových řezbářích. Ani jeden z nich sice nepochází z Nového Hrádku, ale skoro celý svůj život zde pracovali. Prvním je František Dyntar z Bohdašína, druhým Jan Téra z vesnice Lipí u Náchoda.

František Dyntar

František Dyntar se narodil 16.8.1936 v Tisu u Nového Hrádku. Na základní devítiletou školu chodil v Novém Hrádku. Po jejím ukončení v roce 1951 šel na učiliště do Brna, kde se vyučil v oboru frézař. Když ukončil základní vojenskou službu, tak začal pracovat v Opočně v Tesle. Po svatbě se v roce 1959 přestěhoval do domku v Bohdašíně č. 20, kde žije dodnes. Od roku 1966 začal pracovat v Kovodružstvu na Novém Hrádku – Doly jako nástrojař. Tam pracoval až do svého odchodu do důchodu v roce 1996.

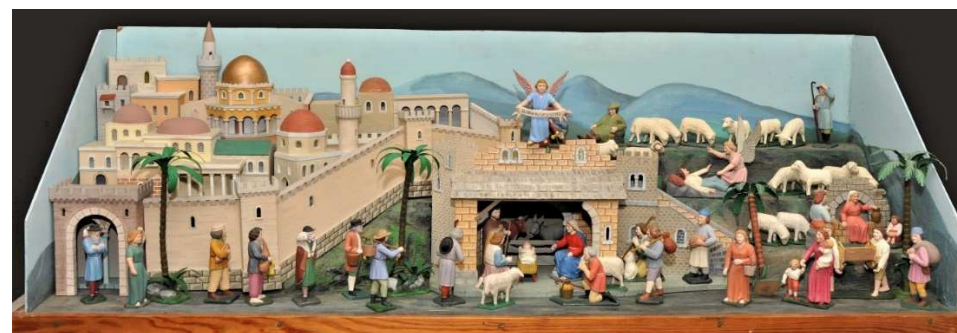
Od mládí se zajímal o betlémy. První figurky si vyřezal, když mu bylo deset let.

Po kratší pauze, asi v 15 letech, si opravil starší králický betlém, do kterého si sám dořezal některé figurky a domky. Sám si vyráběl i nožíky na vyřezávání. Svůj velký rodinný betlém začal vyřezávat v 60. letech, postupně ho doplňoval. Jeho rozměry jsou 160 x 60 x 60 cm a je umístěn ve skříni, kterou si pro něj sám zhotovil a zabudoval do ní i osvětlení. Je vyřezán z lipového dřeva a je polychromovaný olejovými malířskými barvami. Figurky jsou velké 8 cm. Na levé straně je umístěno do detailu propracované orientální město, které si sám navrhnul. Je zhotovené ze slabých lipových prkének, která si sám zhotovuje. Vpravo je pastvina s ovci a pastýři. V provedení se odráží jeho modelářská záliba a také nástrojařská preciznost. Figurky jsou po řezbě pečlivě začištěné brusným papírem. Později sobě pro radost vyřezal další čtyři betlémy menších rozměrů, s figurkami o velikosti 10 cm. Tři z nich jsou bez polychromování, pouze z přírodního lipového dřeva, jeden je malovaný.

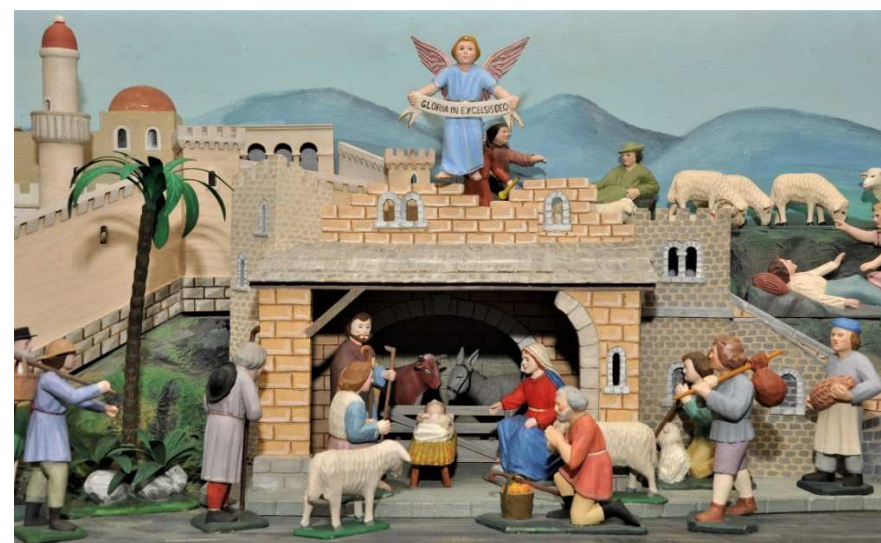
Do kaple ve Sněžném vyřezal v roce 2000 moderněji pojatý betlém dlouhý 1 metr. Je opět z přírodního lipového dřeva, části města a chléva jsou z tmavého dřeva z ovocných stromů. Řezba figurek je jednodušší, jsou ploché, jejich tvary jsou zakulacené a jsou 12 cm velké. V tomto stylu vyřezal i několik menších betlémů, 50 až 60 cm dlouhých, figurky v nich jsou velké kolem 6 cm. František Dyntar je jedním ze zakládajících členů Českého sdružení přátel betlémů. Svoje menší betlémy zapůjčuje na vánoční výstavy v okolí.

Rodinný skříňový betlém Františka Dyntara

Menší polychromovaný betlém s figurkami 10 cm

Detail chléva

Jednotlivé figurky velké 10 cm

Figurky z lipového dřeva vysoké 10 cm

Betlém z kaple ve Sněžném od Františka Dyntaxy

Jan Téra

Jan Téra se narodil 1.8.1942 ve vesnici Lipí u Náchoda, kde žije dosud. Vychodil osmiletou základní školu, nejprve pět let na Lipím, potom tři roky v Náchodě. Po ukončení školní docházky šel pracovat do tkalcovny Tepna v Náchodě, kde dělal zakladače a seřizovače tkalcovských strojů. V 18 letech šel na dva roky na vojnu. Brzy po vojně nastoupil do Kovodružstva, nejprve ve Zbečnicku, po dvou letech, v roce 1965, začal pracovat v Kovodružstvu na Novém Hrádku – Doly, kde se vyučil nástrojařem. Zde pak pracoval až do roku 2003, kdy odešel do důchodu. Vyřezávání se začal věnovat v roce 1970,

nejprve vyřezal figurky římských bojovníků na vozech tažených koňským spřežením, zhotovil k nim orientální město s mešitami a minarety. To potom použil jako základ svého prvního betlému. Byl pouze z přírodního lipového dřeva, vše bylo natřeno lakem. Další jeho nepolychromovaný betlém, který postupně vyřezal a stále ho ještě doplňuje dalšími figurkami, je betlém, který znázorňuje jeho rodinu od jeho rodičů, po děti a vnučata. Figurky jsou vysoké od 10 do 15 cm.

Vždy se mu líbily pohyblivé mechanické betlémy, tak se kolem roku 1980 rozhodl si takový betlém taky udělat. Základna betlému je 180 x 150 cm, vysoký je 120 cm, je polychromovaný. Figurky jsou velké od 12 do 45 cm, větší část kolem chléva jich je

v pohybu, včetně ovcí. Pohyb je vedený přes kladky, táhla a řemínky, vše je poháněno elektrickým motorkem.

Vyřezal také větší množství figurek do menších betlémů, figurky také i opravoval. Věnoval se i řezbě nenáboženských motivů, pro dceru vyřezal všechny muzikanty z kapely Queen, velikost asi 15 cm. Také vyřezal svatého Jiří na vzpínajícím se koni, a rovněž několik sad šachových figur, které představovaly vojska Francouzů proti Turkům. Tyto figurky byly upraveny mořidlem a nalakovány.

Jan Téra je rovněž jedním ze zakládajících členů Českého sdružení přátel betlémů.

Pohyblivý polychromovaný betlém

Na kopci nad chlévem jsou umístěni tři králové a nad nimi na hradbách římští vojáci

Jednotlivé figurky z pohyblivého betlému

Nepolychromované figurky

Skupina muzikantů

Pokračování příště...

Josef a Hana Hánlovi

Společenská kronika

leden - březen 2020

Naši nejstarší občané oslavili narozeniny:

Rázl Jaroslav	87 let	Michl Pavel	74 let
Šritrová Milada	86 let	Bajer Zdeněk	72 let
Fišerová Miloslava	82 let	Švorc Josef	71 let
Jirmanová Božena	82 let	Šafránek Pavel	70 let
Klamtová Vlasta	82 let	Lepš Josef	70 let
Příbylová Blanka	80 let	Řeháková Anna	85 let
Beková Zdeňka	80 let	Kotyška Josef	82 let
Suchánková Helena	79 let	Štěpánová Stanislava	76 let
Hlaváčková Jiřina	75 let	Grymová Marie	75 let
Říhová Jaroslava	72 let	Dušánková Jiřina	73 let
Větrovská Věra	71 let	Stříteská Lenka	71 let
Hánlová Marie	87 let	Duška Josef	70 let
Školník František	74 let		

*Všem jubilantům přejeme pevné zdraví, dostatek životního elánu a optimis-
mu a ještě hodně spokojených a šťastných let v našem městysi.*

Noví občané:

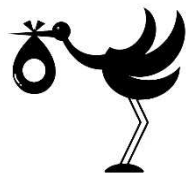
Petr Krejčí
Jonáš Kaválek

Šťastným rodičům blahopřejeme.

Zemřel:

Václav Votroubek

Vzpomínáme...

FRYMBURSKÉ OZVĚNY

čtvrtletní zpravodaj Městysse Nový Hrádek, Náměstí 28, 549 22 Nový Hrádek, IČ: 00272884,
zapsán do evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR
pod evidenčním číslem MK ČR E 10519

- Z příspěvků sestavili Ing. Jiří Hlaváček a Mgr. Hana Hlaváčková
- Stálí dopisovatelé: Anna Marková, Bc. Zdeněk Drašnar, Bc. Jarmila Drašnarová, Ing. Pavel Sobotka, Petra Příbylová, Jarmila Grimová, Jiří Hlaváček (st.), Lidmila Martinková, Ing. Jeronym Holý, Pavel Bohadlo, Zlatko Hála, P. Jindřich Tluka, Josef Hánl
- Stálí fotografové: Ludmila Ježková, Ing. Jiří Hlaváček, Zlatko Hála, Jarmila Grimová
- Obálku nakreslila Jarmila Haldová
- Tisk: Daniel Wolf, Vrchoviny, náklad: 350 výtisků. Číslo vyšlo 24. 3. 2020
- Příští číslo vyjde pravděpodobně v červnu 2020
- Příspěvky, prosíme, zasílejte mailem na adresu redakce: jirka.hla@tiscali.cz.
- **Příští uzávěrka bude 5. 6. 2020.** Redakce si vyhrazuje právo na krácení, případně neuveřejnění příspěvku. Obsah nemusí vyjadřovat postoj redakce.

RETRO KINO NOVÝ HRÁDEK

DUBEN 2020

SOBOTA 11.4. v 17 hodin **TOY STORY 4: Příběh hraček**

Kovboj Woody vždycky dobře věděl, co je smyslem jeho života. A tím bylo starat se a chránit jeho dítě, ať už to byl chlapeček Andy nebo holčička Bonnie. Pak si však Bonnie přinese do svého pokojíku novou hračku vyrobenou z odpadků, které říká „Vidlík.“ Vidlík si myslí, že patří do koše, a tak se mu Woody rozhodne vysvětlit, co to znamená být hračkou. Když Bonnie vezme celý gang hraček na rodinný výlet plný dobrodružství, Woody se nedopatřením znovu setká se starou kamarádkou Pastýřkou. Po letech strávených na cestách a protloukání se na vlastní pěst už odvážná Pastýřka dávno není křehkou porcelánovou panenkou a ukazuje se, že ona i Woody mají na život hraček úplně jiný pohled. Skutečné potíže ale teprve nastanou.

VSTUPNÉ 60,- Kč

MLÁDEŽI PŘÍSTUPNÝ

Připravujeme na KVĚTEN 2020

Vlastníci

Zakleté pírkó

Plánované akce v nejbližší době

sobota	25. 4. 2020	Nový Moto Hrádek
sobota	16. 5. 2020	Hrádouská vařečka
sobota	23. 5. 2020	koncert v kostele sv. Petra a Pavla, Smyčcový orchestr Jeseník a flétnový soubor FlautiNa ze ZUŠ Náchod – Camerata nova

FRYMBULÍNOVY PŘÍBĚHY

PRVNÍ OPRAVDOVÝ NOVOHRÁDOUSKÝ KOMIKS

KRESLÍ: JARMILA HALDOVÁ

PÍŠE: ZDENĚK DRAŠNAR

Mezi málo negativních Frymbulínových vlastností patří jeho misnost. Miluje včelí med, který v dávné minulosti v dutinách stromů vybíral divokým včelám. Dnes si Frymbulín med kupuje v obchodě na náměstí.

Frymbulín má rád i pivo. Kdysi jej pomáhal vařit v hradním pivovaru. Poté na pivo tajně chodil do restaurace Vendelína Přibyla. A dnes si na pivo jako křen zajde do restaurace Na Kovárně.

Skřítek si oblíbil krajové speciality – kyselo, Pavlišovský řízek, hubník, peciválky, chlupačky s houbama, políuku Couračku a oukrop. Prostě není líný se najíst. Má rád každý mls a mlsá a mlsá.

Po jídle je Frymbulín lehce zranitelný, protože upadá do klidového stádia a neschopnosti jakéhokoliv přemýšlení (tzv. poobědového kóma, nazývaného též knedlíkové kóma, poobědová demence či šnyclkóma).